

13
2024

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST

ZIVO VIRELO

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XLI • CIJENA: 2 €

SAKRAMENTALI

od 25. prosinca 2024. do 18. siječnja 2025.

Guido Reni, *Bog Otac*
(detalj u kupoli crkve Presvetoga
Trojstva u Rimu), oko 1615.

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST

Živo vrelo

God. XLI. (2024.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Štepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Denona d.o.o., Zagreb

UREDNIKOVA RIJEČ

Sakramentali 1

NAŠA TEMA: SAKRAMENTALI

Zlatko Vlahek: Povijesni pregled sakramentala (blagoslovina) 2

Domagoj Volarević: Poput sakramenata
Značenje i slavlje sakramentala 9

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
I. Milovčić, D. Tepert, I. Benaković, N. Vranješ,
T. Barščevski, I. Bodrožić

Rođenje Gospodinovo. Božić 16

Sveta obitelj Isusa, Marije i Josipa 20

Sveta Marija Bogorodica 24

Druga nedjelja po Božiću 28

Bogojavljenje 32

Krštenje Gospodinovo 36

U DUHU I ISTINI

Ivana Krznar: Otkupitelj svih naroda 40

Sakramentali

Poput tihih svjetionika Božje milosti sakramentali prizivaju u svijest veličanstvena djela spasenja, otkrivajući njihovu neraskidivu povezanost s uzvišenim darovima sakramenata Crkve. Pozivaju nas da svijet promatramo očima vjere te nas usmjeravaju prema milostima koje proizlaze iz sakramenata, otkrivajući u svakom trenutku tragove Božje prisutnosti i ljubavi. Kroz njih učimo prepoznati ruku Stvoritelja u ljepoti prolaznog, u šapatu prirode, u tišini srca, u radosti i u kušnjama, u svemu što nas okružuje. Po njima, koji su sastavni dio liturgijskog života Crkve, zajedničkog slavljenja Boga i njegovog spasenjskog djelovanja, pozvani smo osviješteno živjeti Božju prisutnost prepoznajući u svemu što činimo znakove njegove ljubavi i djelovanja.

Potiču nas da svoj život, sa svim njegovim jednostavnim i često neprijetnim trenucima, usmjerimo prema vječnoj stvarnosti Božjeg kraljevstva i živimo kao dionici njegovog otkupiteljskog plana, posebice u njegovu pashalnom otajstvu, koje je vrhunac Božje ljubavi prema čovječanstvu i središte kršćanske vjere, te da cijeli svoj život, svaki trenutak i svako djelo, prožmemo vjerom, zahvalnošću i slavljenjem Stvoritelja.

Uče nas gledati svijet uvijek budnim i otvorenim očima, prepoznajući u njemu Božju ruku koja nas vodi i štiti. U blagoslovima i posvetama, u tihom trenutku molitve ili zvonkim hvalospjevima zajednice, događa se susret neba i zemlje. Obična voda, kruh, ulje... preobražavaju se u znakove milosti, postajući dirljivi podsjetnici da je Bog prisutan u svemu – u radosti dječjeg osmijeha, u suzi tuge, u znoju truda i miru odmora.

Pogledom usmjerenim prema vječnosti, neka nas ovi tragovi nebeskog u svakodnevici podsjećaju da smo, kao djeca Božje ljubavi, pozvani na svjedočanstvo njegove vječne prisutnosti. Tako svaki trenutak, ispunjen ljubavlju i zahvalnošću, postaje prilika da proslavimo Boga i približimo se punini života u njegovom kraljevstvu. Prepoznamo Božju ruku te u vlastitom životu pronosimo odraz njegove milosti i dobrote.

Mi, hodočasnici nade, pohrlimo ususret Gospodinu! Zagrlimo ga žarkom ljubavlju i od srca radosno uskliknimo jer je On uvijek s nama radi nas i našega spasenja!

Svim dragim suradnicima i čitateljima čestitam Božić te želim blagoslovljenu novu 2025. godinu.

Urednik

Povijesni pregled sakramentalata (blagoslovina)

ZLATKO VLAHEK

[...] Isus je koristio geste s jasnim religioznim značenjem (blagoslovi, egzorcizmi...). Oni su bili dio onog nasljeđa koje su on i njegova zajednica, o kojoj svjedoči cijeli Novi zavjet, primili iz prošlosti pa u tom smislu neki teolozi i liturgičari pretpostavljaju postojanje neke vrste pretpovijesti sakramentalata, koja bi sezala sve do primitivnih religija.

Prisutnost sakramentalata u Crkvi dio je širokog povijesnog okvira koji ima svoje korijene u životu Isusa Krista te prve generacije kršćana. Tijekom svog života, s određenom učestalošću, Isus je koristio geste s jasnim religioznim značenjem (blagoslovi, egzorcizmi...). Oni su bili dio onog nasljeđa koje su on i njegova zajednica, o kojoj svjedoči cijeli Novi zavjet, primili iz prošlosti pa u tom smislu neki teolozi i liturgičari pretpostavljaju postojanje neke vrste pretpovijesti sakramentalata, koja bi sezala sve do primitivnih religija. U kontekstu Starog zavjeta neke su geste i obredi prihvaćeni u život zajednice kao ključni elementi identiteta. Tako na primjer u Talmudu imamo čitavu zbirku blagoslova koje bismo danas nazvali sakramentalima. U kršćanskoj tradiciji nalazimo, da navedemo primjer, svjedočanstvo Hipolitove *Apostolske tradicije*. U njemu se preporučuje blagoslov ulja, sira, maslina, kruha i meda... U srednjovjekovnoj liturgijskoj tradiciji liturgijske knjige (Sakramentari i Pontifikali) otkrivaju nam veliku upotrebu sakramentalata u kršćanskoj zajednici, a *Rituale Romanum* (1614.) svojim bogatim repertoarom svjedoči o učestalosti njihova slavljenja.

Suočeni s tim konstantama, koje nalazimo u povijesti objave i Crkve, bilo je različitih pokušaja da se definira pojam sakramentalata, u slijedu različitih kulturnih i povijesnih razdoblja.

Etimološke rasprave – »sacramentum«

Izraz »sakramental«, kao imenica, nije se nalazio u teološkom nazivlju prije XII. stoljeća. Prije tog razdoblja, riječ koja se često koristila bila je *sacramentum*. Ovaj se izraz također primjenjivao na prirodne vjerske obrede koji nisu bili sakramentali kako ih mi

danas shvaćamo; štoviše, sveobuhvatna ljudska obrednost poimala se kao *sacramentum*.

Razlog za ovu jezičnu uporabu nalazimo u činjenici da je sve što je bilo vezano za slavlje sakramenata bilo posvećeno Božjoj službi posebnim blagoslovom. Kod Augustina riječ »*sacramentum*« izražava različite stvarnosti: od moljenja »Oče naša« do slavlja sakramenta krštenja ili euharistije. Ukratko, u patrističkoj eri i ranom srednjem vijeku nalazimo veliku raznolikost u načinima tumačenja obreda sakramentalnog Crkve. Koncept »sakramental«, koji je izvorno bio vezan za obrede vezane uz sakramente, kasnije je primijenjen na svaku vrstu slavlja liturgijskog obreda. Ta je činjenica, koja je nerijetko zbunjivala, potaknula teološke rasprave kako bi se pružila jasnija i razumljivija definicija sakramentalnog.

Ranosrednjovjekovne škole jasno su razlikovale sakramentale od sakramenata kršćanske inicijacije, ali nisu imale mogućnost utvrđivanja točne granice u uporabi *sacramentum*-a, koji je mogao označavati i *signum* (znak) i *imago* (figura), kao izravnu posuđenicu iz terminologije srednjovjekovne biblijske egzegeze. U II knjizi *II De institutione clericorum* Rabano Mauro navodi niz blagoslova, nakon što je već obradio sakramente kršćanske inicijacije u I. knjizi, posvećene službama klera: »Postiže se taj divni učinak božanskog djela, koje kroz usta svećenika sam Bog blagoslivlja, a kroz njihovu osjetljivu službu božanska sila, nevidljivo, *uzrokuje* sakrament. Svećenikova pobožna nakana traži spasenje ljudi, a milostiva božanska dobrohotnost to daje; i tako se događa da je milosrđe, koje je uzrok svećenikove prošnje, isto ono što zadobiva zdravlje od Gospodina« (Hrabanus Maurus, *De institutione clericorum Libri tres*).

Skulptura Rabana Maura u kriпти katedrale u Fuldi

Sententiæ Petra Lombardskog
(Nacionalna centralna
biblioteka u Firenci)

Struktura blagoslova koju je predložio učitelj Rabano slična je onoj koja djeluje sa sakramentom, uz samo jedno pojašnjenje: molitva upućena Bogu od strane službenika za spasenje ljudi je prošnja (*deprecatio*), što znači drugačije raspolaganje riječi koja po svojoj naravi ne opravdava nego priprema za primanje milosti. Blagoslovi su često povezani sa soli i vodom za različite potrebe vjernika, za nezaštićene, protiv pojava zloga, za zdravlje stada i za zaštitu od bolesti.

Čak i kada je izraz »sakramental« ušao u teološki jezik, obično se koristio za označavanje *virtus sacramenti* (*sakramentalna krepost*), kao što ga koristi *Commentarii in quartum librum Sententiarum* Alberta Velikog gdje se izraz *gratia sacramentalis* pojavljuje kako bi se ukazalo na učinak sakramenta krštenja, ili u slučaju njegovog učenika Tome Akvinskog, koji se koristi komentarom *Sententiæ* Petra Lombardskog, razlikujući prilog *sacramentaliter* i imenicu *sacramentalis*, umjesto uobičajenijeg *sacramentuma* shvaćenog kao *imago* ili figure, kako bi označio sliku otkupiteljske muke Gospodnje sadržane u krštenju, kojoj

je on suprotstavio prilog *realiter*, kako bi potvrdio u svojoj teološkoj raspravi kako je otkupiteljska muka (*passio*) sadržana u krštenju. Krist nije sadržan samo u liku nego u samoj stvarnosti sakramenta. Na isti način kao i Albert Veliki, u *Commentaria in quattuor libros Sententiarum Magistri Petri Lombardi* Bonaventura iz Bagnoregija, govori o *verba sacramentalia* da bi ukazao na učinak riječi izgovorenih kod pretvorbe kruha i vina u tijelo i krv Gospodinovo.

Od sakramenta do sakramentala

Jasniju razliku između sakramenta i sakramentala, pripisuje se Hugu od Sv. Viktora i Petru Lombardskom.

Hugo od Sv. Viktora, učitelj u školi svoje opatije, će u djelu *De sacramentis christianæ fidei*, (napisanom između 1136. i 1141.), prvi razlikovati *sacramentum* i *sacris*. Postoje zapravo neki znakovi, *sacramenta*, koji nisu ispravno poredani prema spasenju, a ipak se spasenje može povećati tim znakovima, jer su postavljeni *ad exercitationem* (*da bi približili spasenje*). Među njima neki se sastoje od stvari kao što su škropljenje vodom, posipanje pepela, blagoslov maslinovih grančica i svijeća. Drugi se zapravo sastoje od znaka križa, egzorcizma, polaganja ruku, klečanja. Treći se pak sastoje od trinitarnog zaziva. Hugo od Sv. Viktora uvodi daljnju razliku u *sacris* i *non-sacramentis*, za koje tvrdi da su oni znakovi postavljeni u crkvi kao svete stvari (*sacra*), ali nisu strogo sakramenti (*sacramenta*). Ti se znakovi nazivaju svetima jer se odnose na svete stvari. Ovu posljednju razliku također preuzima Petar Lombardski te uvodi razliku između *sacramentum* i *signum* u svom djelu *Sententiæ*.

Petar Komestorski, učenik Petra Lombardskog, u djelu *Sententiæ de sacramentis* (1165.–1170.), definira od čega se *sacramentum* sastoji (*in quibus consistit sacramentum*), te se poziva na ono što je već rekao Hugo od Sv. Viktora o temi sakramentala: »Dvije su stvari od kojih se sastoji sakrament: materije i riječi. Materije poput vode, ulja i sličnih stvari. Riječi, poput zaziva Trojstva«. Definicija koju je dao Petar Komestorski – preuzima od Rabana Maura, pribrajajući među materije (*res*) vodu i ulje, kao i za riječi (*verba*) zaziv; te *invocatio*, koje naziva *deprecatio*, ili molba, prošnja uzdignuta po riječima službenika Bogu, za dobro naroda.

William Auvergne je prvi uveo pojam sakramenta u teološki rječnik u svom djelu *Magisterium divinale*, nastalom između 1223. i 1240. godine, dajući prilično preciznu definiciju: »Sakramentali su kao pomoćna sredstva sakramentima, jer se kroz njih povećava i postiže svetost, koje proizlazi iz sakramenata«. Zanimljivo je da među sakramentalima William navodi biskupsko »posvećenje«. Aleksandar Haleški pruža preciznu definiciju sakramentala u svom djelu *Glossa in quattuor libros*

»Sakramentali su vidljivi vjerski znakovi, koje je Crkva ustanovila u svrhu bogoslužja, poradi zaštite od utjecaja đavla i povećanja duhovnih i materijalnih dobara vjernika« (M. Righetti).

[...] »Osim toga, sveta je Majka Crkva ustanovila blagoslovine. To su sveti znakovi kojima se – u izvjesnom oponašanju sakramenata – označuju i na prošnju Crkve postižu poglavito duhovni učinci. Po njima se ljudi pripremaju za primanje glavnoga učinak sakramenata i posvećuju se razne okolnosti života« (SC 60).

Sententiarum, komentaru na djelo Petra Lombardskog što je bilo kao tekst predavanja u službi učitelja (*magister*) teologije u Parizu (1229. – 1231.): »Sakramentali ne opravdavaju vlastitom snagom«. Franjevački učitelj razlikuje *vis sacramenti* od *deprecatio* sakramentalna, prvome pripada *gratia sacramentalis* ili učinak samog sakramenta (Albert Veliki), kao u slučaju *verba sacramentalis* u pretvorbi u sakramentu euharistije. Drugome pripada *exuflatio* i *signaculum* u obredu egzorcizma, kao što je već kod Rabana Maura sol i vodu u blagoslovima protiv djelovanja Zloga, ili kao kod Tome Akvinskog asimilacija *sacramentalia* u *imago* ili liku Isusa Krista.

Na tragu srednjovjekovnih teoloških rasprava, u posttridentskom razdoblju dolazi se do pomaka prema sustavnijim izlaganjima (R. Bellarmino, F. Suarez), koje se u XIX i XX. stoljeću sve više šire i postaju stvarni traktati »*De sacramentalibus in genere*«, u kojem se analitički razmatraju sva pitanja vezana za njihovo utemeljenje i kategorizaciju, problem učinkovitosti i učinci koji iz njih proizlaze.

U svjetlu razvoja naše teme u manualima teoloških znanosti, dolazimo do ove liturgijske definicije sakramentalna: »Sakramentali su vidljivi vjerski znakovi, koje je Crkva ustanovila u svrhu bogoslužja, poradi zaštite od utjecaja đavla i povećanja duhovnih i materijalnih dobara vjernika« (M. Righetti).

Liturgijski pokret početkom XX. stoljeća dao je svoj dragocjeni doprinos u dubljem proučavanju teologije sakramentalna i boljem razumijevanju njihovih vlastitih karakteristika u globalnom kontekstu teologije liturgije.

Sakramentali u svjetlu Drugog vatikanskog koncila

Liturgijska reforma Drugog vatikanskog koncila, postavila je određene smjernice za teološku i liturgijsku obnovu sakramentalna. U Konstituciji o svetoj liturgiji *Sacrosanctum concilium* se pozamašno govori o temi sakramentalna, ali posebno u Dogmatскоj konstituciji o Crkvi *Lumen gentium* i Pastoralnoj konstituciji o Crkvi u suvremenom svijetu *Gaudium et spes* otkrivamo aspekte koji nam omogućuju da dinamično shvatimo njihovu teologiju.

U *Sacrosanctum concilium* je važno izdvojiti članake 60-62 u općem kontekstu dokumenta. Sakramentali se moraju čitati u pozadini čistog liturgijskog ozračja opisanog u *Sacrosanctum concilium* 5-8. Oni žive od dinamizma liturgijskog iskustva: rasprava o sakramentalima, naime, razvija se unutar poglavlja posvećenog slavlju sakramenata. Ta nam činjenica omogućuje prevladavanje shvaćanja čisto materijalne naravi samih sakramentalna i, posljedično, stalno upućuje na njihovu spasenjsko-sakramentalnu strukturu: »Osim toga, sveta je Majka Crkva ustanovila blagoslovine. To su sveti znakovi kojima se – u izvjesnom oponašanju sakramenata – označuju i na prošnju Crkve postižu poglavito

Luca Rossetti da Orta,
Presveto Trojstvo, 1739.

duhovni učinci. Po njima se ljudi pripremaju za primanje glavnoga učinak sakramenata i posvećuju se razne okolnosti života« (SC 60). Ova sličnost sa sakramentima dovodi do razmatranja sakramentala u odnosu na vazmeno otajstvo (usp. SC 61). U perspektivi ponovnog otkrivanja autentičnog značenja sakramentala, Drugi vatikanski koncil predlaže reviziju njihovih obreda (usp. SC 79). U svojim pastoralnim nakanama Koncil želi s jedne strane istaknuti prave vrijednosti, a s druge strane »potrebno je neke stvari u njima prilagoditi zahtjevima našega doba« (SC 62).

Zanimljivo je primijetiti kako su za *Sacrosanctum concilium* u člancima 60-61 razne okolnosti života posvećene kroz sakramentale. Oni, naime, pridonose uspostavljanju veze između »svetog« i »svagdašnjeg« i tako pomažu dinamičnoj stvarnosti kršćanskog života, čije je središte liturgijski trenutak. To znači da se (sakramenti i) sakramentali susreću s velikim iskustvima ljudskoga života i, »božanskom milošću koja proistječe iz vazmenoga otajstva«, posvećuju ih upravo u trenutku u kojem slavljenički čin liturgije u sebe ugrađuje, na svom jeziku, jezik svakodnevnog života.

Svrha slavlja sakramentalna ili blagoslovina je suobličenje vjernika Kristu, jednako kao i cijele zajednice koja slavi. [...] U izazovima pastoralnog djelovanja uočava se kako je liturgijsko slavlje blagoslovina, koje je popraćeno činima pobožnosti, potrebno temeljitije evangelizacije i teološke izobrazbe u duhu liturgijske reforme Drugog vatikanskog koncila.

Kada bismo se ograničili samo na kulturološki pogled sakramentalna, kakva bi mogao proizaći iz *Sacrosanctum conciliuma*, uvelike bismo ograničili njihovo razumijevanje. Članci *Lumen gentiuma* 10, 31, 34 obogaćuje ovaj mogući nedostatak davanjem izvornog doprinosa, gdje je kulturni čin jasno stavljen u odnos s vremenitošću. U članku *Gaudim et spes* 34 čovjekova se svakodnevna djelatnost promatra u zbilji kao produžetak Stvoriteljeva djela i kao služenje njegovoj braći: to je osobni doprinos koji čovjek daje ostvarenju Božjeg plana providnosti na putu povijesti. »Krist... snagom svojega Duha već djeluje u srcima ljudi tako što ne samo pobuđuje želju za budućim vijekom nego samim time i nadahnjuje, pročišćuje i učvršćuje one plemenite želje kojima se ljudska obitelj trudi učiniti svoj vlastiti život čovječnijim te tom cilju podvrgnuti svu zemlju« (GS 38). Utemeljeno na ovim riječima, liturgijska slavlja sakramentalna postaju izvori nade za čovjeka i njegovo eshatološko iščekivanje u sadašnjim nastojanjima i vrijednostima koje su već utjelovljene.

Dubinska analiza koju *Lumen gentium* i *Gaudium et spes* pruža nam obogaćenje *Sacrosanctum conciliuma* i omogućuje nam da nazremo neke putove, slijedeći koje nauk o sakramentalima može bolje razumjeti današnji čovjek, angažiran u vremenitom i u potrazi za autentičnim oslobođenjem.

Zaključak

U ishodištu slavlja sakramentalna ili blagoslovina jest Kristovo vazmeno otajstvo. Crkva, u liturgijskim slavljinama sakramentalna, djeluje i moli u Kristu. Svrha slavlja sakramentalna ili blagoslovina je suobličenje vjernika Kristu, jednako kao i cijele zajednice koja slavi. U tom suobličenju dolazi do izražaja teološka trinitarna dimenzija koja ga obavlja te liturgijsko slavlje čini vidno upečatljivim, kao što se primjerice u tim obredima često koristi formula »u ime Oca i Sina i Duha Svetoga«, te učestalost popratnih gesta koje ocrtavaju znak križa. Materija uz popratne riječi, u slavlju sakramentalna, jasno pokazuju kako nam cijelo otajstvo božanskog života, koje nam se priopćuje u slavljeničkom činu, nudi po Bogu Ocu, i Sinu i Duhu Svetomu. Gledano na taj način, sakramentali više nemaju privid magičnih čina, nego slavlje vjere u uskrslog Krista ostvareno obrednom gestom. Povijesni pregled svjedoči nam kako su u različitim vremenima sakramentali viđeni i doživljavani kao kulturni čini magičnih interpretiranja, što je izražavalo slabo razumijevanje sakramentalna, ali jednako tako vidljivo siromaštvo vjere. U izazovima pastoralnog djelovanja uočava se kako je liturgijsko slavlje blagoslovina, koje je popraćeno činima pobožnosti, potrebno temeljitije evangelizacije i teološke izobrazbe u duhu liturgijske reforme Drugog vatikanskog koncila. ■

Poput sakramenata

Značenje i slavlje sakramentala

DOMAGOJ VOLAREVIĆ

Pojmovlje i značenje

Sakramente promatramo u okviru klasične definicije da su to *vidljivi znakovi nevidljive Božje milosti*. Proširimo li gledanje vidljivih znakova na sakramentale, ili kako ih u hrvatskom još nazivamo, blagoslovine, moguće je na tom tragu izvući nekoliko daljnjih pitanja. Iz odnosa sakramenata i sakramentala, tj. blagoslovina, logično se nameće pitanje, posreduju li i sakramentali milost? Jesu li i oni vidljivi znakovi milosti? Svjesni smo da ova pitanja otvaraju široko teološko područje i dogmatike i fundamentalne teologije, stoga ćemo pokušati ostati u okvirima liturgijskih slavlja sakramentala. Na taj je način, držim, najjednostavnije shvatiti njihovu funkciju i stvarno značenje. Radi toga se neizbježno postavlja i pitanje definicije sakramentala. Značenje pojma, sakramental u jezičnom smislu jest koji odnosi na sakrament, koji je sličan sakramentu, poput sakramenta. Neki srednjovjekovni teolozi, vjerojatno htijući definiciju sakramenata ostaviti izričajno što cjelovitijom, za sakramentale kažu, ne da posreduju milost, već Božju naklonost i zaštitu. I ovakvim izričajnim načinima može se nazrijeti svijest o posebnosti sakramentala, i to tako da se ipak razlikuju od sakramenata. Sakramentali dakle posreduju Božji blagoslov i zaštitu – otud i hrvatski izraz blagoslovine, i prilagođeni su određenim životnim prilikama. Naravno i Božji blagoslov i zaštita, ulaze u okvire milosnoga djelovanja Božjega.

Sakramentali [dakle] posreduju Božji blagoslov i zaštitu – otud i hrvatski izraz blagoslovine, i prilagođeni su određenim životnim prilikama. Naravno i Božji blagoslov i zaštita, ulaze u okvire milosnoga djelovanja Božjega.

Kulturološko religijski kontekst

U kontekstualnom okviru sakramentale možemo promatrati i kao aktualizaciju teologije materijalnoga ili, kršćanskim rječnikom, teološkoga shvaćanja svega stvorenoga. Ne, dakle, samo u

Peter Candid,
Posljednja večera, 1590.

kršćanstvu već i u svim religijama. Naime koliko je poznato iz povijesti religijâ, traženje zaštite od višega bića, božanstva redovita je kulturalna radnja. U odnosu čovjeka i božanstva, čovjek se pokazuje, ili kršćanskim rječnikom bismo rekli prikazuje, manjim, potrebitim pomoći više sile. Stoga je i razumljiva obredna radnja u okvirima kulta sa svrhom da producira pomoć onomu tko ju vrši. Načini na koje se to čini su gestikulativni, ali i verbalni. Uz opće izvanjske religijsko kulturalne orise, ovi obredi se mogu u svim religijama nazvati blagoslovi. Iako je pojam blagoslov u kršćanskom kontekstu nešto uži od blagoslovine, odnosno sakramentalâ (ali spada u njih!), postoje i ne samo u obrednom smislu sličnosti i paralele sa općim religijskim blagoslovima. Moramo spomenuti i poteškoću koja se često može javiti u shvaćanju ovakvih odnosa: naime blagoslov u općem religijskom kontekstu načinom na koji ga se definira ima sve odlike magijskoga djelovanja! Problem je to koji su na svoj način i Židovi imali u Starozavjetno doba. Izražen je općim proročkim prijekorima radi idolatrije, a i konkretnim djelovanjima: obično prinošenjem žrtava idolima. Kako god bilo unutar teologije materijalnoga, odnosno stvorenoga u kršćanskom leksiku, svijet se pokazuje potrebitim zaštite Božje. Stoga je za ispravno shvaćanje kršćanskih sakramentalâ potrebno krenuti ponajviše od svetopisamkoga shvaćanja. Na tom tragu razvijaju i kršćani svoj obredni izričaj blagoslova i blagoslovina, sakramentalâ i njihovo značenje i prilagodbe u životu Crkve i pojedinca.

Svetopisamski okviri

Pored spomenutih problema koje su Židovi imali s ispravnim shvaćanjem blagoslova, kroz Stari je zavjet razvidno da su razvili i ispravno shvaćanje koje će kasnije naslijediti i kršćanstvo. U tom shvaćanju blagoslov kod Židova, a onda i iz naše perspektive ponešto šire, sakramental je dvosmjernan – baš kao i slavlje sakramenata. Preciznije će to M. Kunzler izraziti: katabatičko – anabatičko, tj. silazno – uzlazni. Bog daje zaštitu i blagoslov, ali i ljudi mogu blagoslivljati Boga unutar proslave, zahvale, ili prošnje koje su uvijek prisutne u slavlju sakramentalna. Ova dvosmjernost prisutna je i u Novom zavjetu. Pogotovo ovaj drugi vid, uzlazni, gdje je hvala Bogu ujedno i blagoslov. Zanimljiv je za našu svrhu i kontekst Isusove posljednje večere, odnosno izrazi koje evanđelisti koriste u opisu samoga ustanovljenja euharistije: I dok su blagovali, uze Isus kruh, izreče *blagoslov*... (Mt 26,26); I uze čašu, *zahvali*, govoreći... (Mt 26,27). Grčki pojmovi osvjetljuju našu nakanu: euloghêsas – blagoslovi, te eucharistêsas – zahvali. Koristeći alegoriju kao mogući način objašnjavanja, možemo reći da euharistija jest izvor blagoslova, jasno i sakramentalna. Ali također da blagoslov priprema za dostojnije ili ako je nekome bliži pojam potpunije slavlje euharistije i otvorenost njenim učincima. Tako smo zapravo na tragu onoga što će Drugi vatikanski koncil u Konstituciji o svetoj liturgiji, kada govori o sakramentalima, blagoslovinama, izraziti da »se njima ljudi pripremaju primiti glavni učinak sakramenata i posvećuju se razne zgone života« (SC 60). Govor Božji i govor ljudski, potonji u obliku pohvale, molbe ili zahvale, susreću se i tu je osnovna teološka matrica na kojoj počiva teologija, a potom i liturgijsko slavlje sakramentalna. A kao i kod sakramenata i samo Isusovo djelovanje osnovni je okvir i temelj unutar i na kojemu i Crkva razvija slavlja sakramentalna. Slaveći ih, posreduje svima koji ih traže Božju pomoć i zaštitu.

Sakramentali u Crkvi

Naslonjeno na prethodno rečeno, moguće je govoriti i o sakramentalima unutar Crkve. Iako u teološkom diskursu, o njima nije raspravljano na načine kao o sakramentima, ipak su prisutni u povijesti Crkve, kao jasan izričaj vjere i očitovanja milosrđa Božjega, kako to Crkva sabire u Općim prethodnim napomenama Reda Blagoslova. U svrhu jasnijega razlikovanja od sakramenata, a ostajući na tragu tradicionalne definicije sakramenata, veliki talijanski liturgičar Mario Righetti preuzimajući definiciju Adolfa Franza za sakramentale kaže da su »vidljivi znakovi, ustanovljeni od Crkve, u svrhu kulta, a protiv utjecaja zlih sila i za rast duhovnih i materijalnih dobara vjernika«. Lako je uočiti da su sakramentali ustanovljeni od Crkve, a ne, kao sakramenti, od Krista! Righetti također uočava da su na razvoj i obredno oblikovanje sakramentalna utjecale i želje kršćanskoga naroda, ali opet

U svrhu jasnijega razlikovanja od sakramenata, a ostajući na tragu tradicionalne definicije sakramenata, veliki talijanski liturgičar Mario Righetti preuzimajući definiciju Adolfa Franza za sakramentale kaže da su »vidljivi znakovi, ustanovljeni od Crkve, u svrhu kulta, a protiv utjecaja zlih sila i za rast duhovnih i materijalnih dobara vjernika«. Lako je uočiti da su sakramentali ustanovljeni od Crkve, a ne, kao sakramenti, od Krista!

Posveta je doslovno prevođenje, prijelaz osobe ili stvari iz profanoga u sakralni ambijent. Poznata je u praktično svim religijama, ali istaknuta je posebno u Crkvi. Blagoslov u liturgijskom smislu, na tragu već prije rečenoga jest obred kojim se od Boga traži zaštita za određenu stvar ili osobu.

pod vodstvom Crkve, kako bi koliko je moguće u svakom području života čovjek mogao zatražiti Božju zaštitu. Zaključak se nekako logično izvlači da su sakramenti božanske stvarnosti, posreduju milost za spasenje; sakramentali s druge strane su pak više ljudske stvarnosti koje izražavaju hvalu Bogu, a njima se posreduje duhovni ili materijalni probitak ili zaštita. Ovako izražene definicije i dalje imaju poteškoća u shvaćanju. Ipak, dovoljno su jasne da se uvidi barem osnovna razlika između sakramenata i sakramentalala. A istodobno je prisutan uzlazni kao i silazni element koje smo vidjeli već kod starozavjetnih blagoslova.

Dakako temeljeno na Kristovoj praksi, koji je među inim i blagoslivljao, od početka Crkve prisutni su u njoj i sakramentali, blagoslovine, naravno u njihovom okviru i blagoslovi, odnosno obredne stvarnosti koje će se vjerojatno najviše popularizirati u srednjem vijeku. Razlozi su i pastoralne naravi, ali i nečega što bih nazvao emocionalnim poticajem: strah od nepoznatoga i osjećaj nemoćnosti. Dapače sakramentali su, ne samo popularni, već i, usuđujem se kazati omiljeni. Utemeljeni su na Kristovoj praksi, ali su i dalje ljudske, odnosno institucije Crkve. Razloge zbog čega je to tako valjalo bi potražiti u okolnostima života srednjovjekovnoga čovjeka, gdje je prije svega vladala velika ovisnost o raznim faktorima, i ljudi su se često osjećali ne samo ograničeni, već i nemoćni pred nekim izvanjskim silama, prirodnim, ili ljudskim koje mogu utjecati na život. Osjećaj ovisnosti dovodi u većoj ili manjoj mjeri posredno do toga da se svaki vid ljudskoga života i materijalni i nematerijalni, koliko je moguće stavi pod Božju zaštitu i pomoć. To stanje će se prenijeti i u novi vijek, i ostati više ili manje izraženo u Crkvi praktično sve do danas. Da blagoslovine Crkva ozbiljno shvaća, svjedoči i liturgijska tradicija: liturgijske knjige praktično od začetaka sadrže blagoslove odnosno sakramentale. Među ostalim izvorima osvrnimo se samo na *Rituale romanum* iz 1614, gdje pored sakramentalnih slavlja imamo i priličan broj blagoslovina.

Oblici sakramentalala

Tradicionalno se uvriježilo sakramentale dijeliti na dvije skupine: posvete, *consacratio*, i blagoslovi, *benedictio*, u smislu u kojemu ih obično shvaćamo, dakle nešto uže značenje od sakramentalala. Posveta je doslovno prevođenje, prijelaz osobe ili stvari iz profanoga u sakralni ambijent. Poznata je u praktično svim religijama, ali istaknuta je posebno u Crkvi. Blagoslov u liturgijskom smislu, na tragu već prije rečenoga jest obred kojim se od Boga traži zaštita za određenu stvar ili osobu. Posveta ima trajan učinak: npr. za osobe posveta opata, redovnika, redovnice... te posveta stvari npr. crkve, kaleža, zvona, oltara, ulja... Blagoslovi su konstitutivni, tj. ishod je trajan (npr. blagoslov vode) ili invokativni, čiji učinak ovisi o spremnosti primatelja i(li) o volji Božjoj (npr.

blagoslov bolesnika). Stoga je tradicionalna podjela sakramentale još dijelila i na one koji se odnose na osobe, i one koje se odnose na stvari.

Za vrednovanje i shvaćanje te katehetsku dimenziju sakramentala, vratimo se Konstituciji o svetoj liturgiji, br. 60: Sakramentali »su sveti znakovi kojima se – u izvjesnom oponašanju sakramenata – označuju i na prošnju Crkve postižu poglavito duhovni učinci«. Detaljnijega govora dalje nema, ali za praktične upute o uređenju sakramentalnih slavlja, logično je u svjetlu Konstitucije pretpostaviti da se odnose i na sakramentale. Iako nemamo jedinstvenu liturgijsku knjigu koja bi istodobno zahvatila sve sakramentale kako ih tradicionalno dijelimo, većina barem blagoslova u navedenom smislu, nalazi se u obredniku Blagoslova. Neki od tradicionalnih sakramentala nalaze se u drugim liturgijskim knjigama, npr. posveta crkve ili zavjetovanje redovnika u Rimskom pontifikalu: vodilo se računa o praktičnosti i nazovimo je učestalosti pojedinih slavlja sakramentala, kao i o slaviteljima koje predvode slavlje. Posveta crkve ili zavjetovanje redovnika nisu uobičajeni »svakodnevni« elementi pastoralna. Dapače izuzetni su i stoga su uvršteni u pontifikal, liturgijsku knjigu za slavlja kojima obično predsjedava biskup. S druge strane mnogo blagoslova, bilo stvari bilo osoba, po tematskom i praktičnom načinu uvršteno je u obrednik Blagoslova, koji mogu koristiti u svećenici, đakoni, pa čak u nekim slučajevima i služitelji laici.

Posveta oltara

Hans Rottenhammer,
Kristovo uskrsnuće, 1575. – 1600.

U sadašnjem ustrojstvu Red blagoslova ima pet dijelova, u kojoj je ponešto vidljiv odjek tradicionalne podjele sakramentala.

Prvi dio naslovljen je Blagoslovi osoba, drugi dio su Blagoslovi zgrada, radnih i stambenih prostorija, i raznih djelatnosti kršćana, treći dio su Blagoslovi crkvenih predmeta za liturgijsku upotrebi ili za pučku pobožnost, četvrti dio su Blagoslovi stvari za pučku pobožnost, te konačno peti dio su Različiti blagoslovi.

Red Blagoslova

Dakle, bez nekakve jedinstvene liturgijske knjige, obrednika sakramentala, držim da je aktualni Red blagoslova praktična referentna točka za njihovo promatranje i iz pastoralne perspektive. U sadašnjem ustrojstvu Red blagoslova ima pet dijelova, u kojoj je ponešto vidljiv odjek tradicionalne podjele sakramentala. Prvi dio naslovljen je *Blagoslovi osoba*, drugi dio su *Blagoslovi zgrada, radnih i stambenih prostorija, i raznih djelatnosti kršćana*, treći dio su *Blagoslovi crkvenih predmeta za liturgijsku upotrebi ili za pučku pobožnost*, četvrti dio su *Blagoslovi stvari za pučku pobožnost*, te konačno peti dio su *Različiti blagoslovi*. Pored osoba i stvari, vidimo da su tu i *djelatnosti*, što je zanimljivo, ali i praktično, jer pokazuje i dostojanstvo ljudskoga rada nad kojega se isto zaziva Božja zaštita.

U Općim napomenama uređuje se tipsko liturgijsko ustrojstvo blagoslova, držeći se tradicionalnoga način, praktično shematski jednak slavlju sakramenata. Ili kako izričito stoji: »Svako tipsko blagoslovno slavlje sadrži dva osobita dijela, prvi je navještaj riječi Božje, a drugi pohvala božanske dobrote i prošnja nebeske zaštite« (br. 20). Zapravo je to jedna od aktualizacija uputa Koncila. Nadalje se u pastoralu preporučuje i zajedničko slavljenje sakramentalna: »Blagoslovi Crkve jesu liturgijski čini. Stoga zajedničko slavlje, koje se katkada traži, bolje odgovara naravi liturgijske molitve« (br. 16). Konačno svrhu sakramentalna možemo sumirati prema br. 25. Općih napomena. Nadahnuto Konstitucijom o svetoj liturgiji, izrijekom se govori da blagoslovi, a onda možemo reći i svi sakramentali, »u svijest dozivlju Gospodinove spasonosne čine, da pokažu povezanost s glavnim sakramentima Crkve«. Spasonosni čini su sve što je Gospodin činio – od naviještanja, preko ozdravljenja i blagoslivljanja, i konačno naravno do Vazmenoga otajstva, koje je najuzvišeniji i jedincati čin spasenja. I stoga je lako uvidjeti da slavlje sakramentalna konvergira Vazmenom otajstvu. U aktualnom pastoralu, još uvijek ostaje problem kojega smo vidjeli i u Starom zavjetu, ali i u samom kršćanstvu posebno tijekom srednjovjekovlja: magijsko shvaćanje sakramentalna. To je još uvijek jedan od izazova u pastoralnom djelovanju i slavlju sakramentalna. Kao da se previše olako zaboravlja da sakramentali ovise o Bogu, Božjoj riječi, da i oni uvede slavitelje u odnos s Bogom. Nešto drugačije nego sakramenti, dakle *poput sakramenata*. I to npr. može zgodno poslužiti kao polazna točka za poučavanje u pastoralu: kateheza o sakramentalima, a i kateheza sakramentalima. U smjeru povezivanja njihova djelovanja s Vazmenim otajstvom i proslavom Boga slavlje se sakramentalna može usmjeriti svojem punome i pravom smislu i svrsi, pripravi za puni učinak slavlja sakramenata. ■

LITURGIJSKI KALENDAR

PROSINAC

- 25 S ROĐENJE GOSPODINOVO, svetkovina**
 26 Č **SV. STJEPAN PRVOMUČENIK, blagdan;** Dj 6,8-10; 7,54-60; Ps 31,3c-4.6ab.7b.8a.17.21ab; Mt 10,17-22
 27 P **SV. IVAN, apostol i evanđelist, blagdan;** 1lv 1,1-4; Ps 97,1-2.5-6.11-12; lv 20,1-8
 28 S **NEVINA DJEČICA, mučenici, blagdan;** 1lv 1,5 – 2,2; Ps 124,2-5.7b-8; Mt 2,13-18
29 N SVETA OBITELJ ISUSA, MARIJE I JOSIPA
 30 P Šesti dan Božićne osmine:
 1lv 2,12-17; Ps 96,7-10; Lk 2,36-40
 31 U Sedmi dan Božićne osmine ili: *Sv. Silvestar I., papa;*
 1lv 2,18-21; Ps 96,1-2.11-13; lv 1,1-18

SIJEČANJ

- 1 S SV. MARIJA BOGORODICA, svetkovina**
 2 Č **Sv. Bazilije Veliki i Grgur Nazijanski, biskupi i naučitelji Crkve, spomendan;** od dana:
 1lv 2,22-28; Ps 98,1-4; lv 1,19-28
 3 P Svagdan ili: *Presveto Ime Isusovo;*
 1lv 2,29 – 3,6; Ps 98,1.3cd-6; lv 1,29-34
 4 S Svagdan: 1lv 3,7-10; Ps 98,1.7-9; lv 1,35-42
5 N DRUGA NEDJELJA PO BOŽIČU
6 P BOGOJAVLJENJE, svetkovina
 7 U Svagdan ili: *Sv. Rajmund Penjafortski, prezbiter;*
 1lv 3,22 – 4,6; Ps 2,7-8.10-11; Mt 4,12-17.23-25
 8 S Svagdan: 1lv 4,7-10; Ps 72,1-4b.7-8; Mk 6,34-44
 9 Č Svagdan: 1lv 4,11-18; Ps 72,1-2.12-13; Mk 6,45-52
 10 P Svagdan: 1lv 4,19 – 5,4; Ps 72,1-12.14.15bc.17;
 Lk 4,14-22a
 11 S Svagdan: 1lv 5,5-13; Ps 147,12-15.19-20; Lk 5,12-16
12 N KRŠTENJE GOSPODINOVO, blagdan
 13 P Svagdan: Heb 1,1-6; Ps 97,1.2b.6.7c.9; Mk 1,14-20
 14 U Svagdan: Heb 2,5-12; Ps 8,2a.5-9; Mk 1,21-28
 15 S Svagdan: Heb 2,14-18; Ps 105,1-4.6-9; Mk 1,29-39
 16 Č Svagdan: Heb 3,7-14; Ps 95,6-11; Mk 1,40-45
 17 P **Sv. Antun Opat, spomendan;** od dana:
 Heb 4,1-5.11; Ps 78,3.4bc.6c-8; Mk 2,1-12
 18 S Svagdan: Heb 4,12-16; Ps 19,8-10.15; Mk 2,13-17

Rođenje Gospodinovo. Božić

25. prosinca 2024.

MISA POLNOĆKA

ULAZNA PJESMA

Radujmo se svi u Gospodinu:
Spasitelj se naš rodio.
Danas nam s neba
pravi mir siđe.

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si ovu presvetu noć
obasjao pravim svjetlom,
Isusom Kristom.
Mi smo na zemlji upoznali
otajstvo svjetla:
daj nam u nebu uživati
njegovu radost.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Nek ti omili Gospodine,
prinos ove svetkovine:
po ovoj svetoj razmjeni
darova obnovi nas na sliku
Isusa Krista u kom je naša
ljudska narav sjedinjena
s tvojim božanstvom.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

On, Riječ, tijelom postade,
i vidjesmo slavu njegovu.
(*Iv 1,14*)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, Bože naš,
radosno slavimo rođenje
svog Otkupitelja.
Molimo te da živimo
po uzoru Kristovu te mu se
zauvijek pridružimo
u nebeskoj slavi.
Po Kristu.

Prvo čitanje Iz 9,1-6

Sin nam je darovan.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Narod koji je u tmuni hodio svjetlost vidje veliku; onima što mrkli kraj smrti obitavahu svjetlost jarka osvanu. Ti si radost umnožio, uvećao veselje, i oni se pred tobom raduju kao što se žetvi raduju žeteoci, kao što kliču koji dijele plijen. Jer teški jaram njegov, batinu plećâ njegovih, šibu njegova goniča slomio si ko u dan midjanski. Jer dijete nam se rodilo, sin nam je darovan; na plećima njegovim vlast je i nazvan je imenom: »Savjetnik čudesni, Bog silni, Otac vječni, Knez mira« – da poraste vlast i mir bez kraja na prijestolju Davidovu i u kraljevstvu njegovu te se učvrsti i utvrdi u pravu i pravednosti od sada pa dovijeka. Privržena ljubav Gospodina nad vojskama to će učiniti!

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 96,1-3.11-13

Pripjev: Danas nam se rodio Spasitelj – Krist, Gospodin!

Pjevajte Gospodinu pjesmu novu!

Pjevaj Gospodinu, sva zemljo!

Pjevajte Gospodinu, hvalite ime njegovo!

Navješćujte iz dana u dan spasenje njegovo,
kazujte poganima njegovu slavu,
svim narodima čudesa njegova!

Raduj se, nebo, i kliči, zemljo!

Neka hući more i što je u njemu!

Nek se raduje polje i sve što je na njemu,
neka klikće šumsko drveće!

Neka klikće pred Gospodinom jer dolazi,
jer dolazi suditi zemlji.

Sudit će svijetu po pravdi
i narodima po istini svojoj.

Drugo čitanje Tit 2,11-14

Pojavila se milost Božja svim ljudima.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Titu

Predragi:

Pojavila se milost Božja, spasiteljica svih ljudi; odgojila nas da se odrekemo bezbožnosti i svjetovnih požuda te razumno, pravedno i pobožno živimo u sadašnjem svijetu, iščekujući blaženu nadu i pojavak slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista. On sebe dade za nas da nas otkupi od svakoga bezakonja i očisti sebi narod izabrani koji revnuje oko dobrih djela.

Riječ Gospodnja.

Joos van Cleve,
Rođenje Isusovo, 1520.

Pjesma prije evanđelja Lk 2,10-11

Javljam vam blagovijest, veliku radost: danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj – Krist, Gospodin.

Evanđelje Lk 2,1-14

Rodio vam se Spasitelj.

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

U one dane izađe naredba cara Augusta da se provede popis svega svijeta. Bijaše to prvi popis izvršen za Kvirinijeva upravljanja Sirijom. Svi su išli na popis, svaki u svoj grad. Tako i Josip, budući da je bio iz doma i loze Davidove, uziđe iz Galileje, iz grada Nazareta, u Judeju – u grad Davidov, koji se zove Betlehem – da se podvrgne popisu zajedno sa svojom zaručnicom Marijom koja bijaše trudna. I dok su bili ondje, navršilo joj se vrijeme da rodi. I porodi sina svoga, prvorođenca, povi ga i položi u jaslje jer za njih nije bilo mjesta u svratištu.

A u tom kraju bijahu pastiri: pod vedrim su nebom čuvali noćnu stražu kod svojih stada. Anđeo im Gospodnji pristupi i slava ih Gospodnja obasja! Silno se prestrašiše. No anđeo im reče: »Ne bojte se! Evo javljam vam blagovijest, veliku radost za sav narod! Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj – Krist, Gospodin. I evo vam znaka: naći ćete novorođenče povijeno gdje leži u jaslama.« I odjednom se anđelu pridruži silna nebeska vojska hvaleći Boga i govoreći:

»Slava na visinama Bogu,
a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim!«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	384	Dijete nam se rodilo
ili	402	Radujte se narodi
Otpjevni psalam:	387	Svi krajevi svijeta
Prinosna:	407.1,2 i 5	Dvorani neba
ili	403	Veselje ti navješćujem
Pričesna:	404	Rodio se Bog i čovjek
	408	O Betleme
	829	Djetešce nam se rodilo
Završna:	420	Narodi nam se

MOLITVA VJERNIKA

Braća i sestre, Svjetlo istinsko danas je obasjalo cijeli svijet i donijelo nadu u spasenje, stoga se zahvalna srca utecimo iskrenim prošnjama nebeskom Ocu:

1. Danas se sveta Crkva raduje Kristovu rođenju. Daj da tu radost svojim djelovanjem širi u svaki ovozemaljski kutak i tako pronosi nadu u vječnost, molimo te.
 2. Nekad po prorocima, a danas po svome Sinu izgovaraš Istinu vjere. Daj da papa, biskupi i svećenici ostanu vjerni tvome nauku te neumorno slijede Kristov put, molimo te.
 3. Svjetlost Kristova rođenja danas obasjava cijelu svijet. Daj da obasja i svaku tamu mržnje i ratova koji u posljednje vrijeme bjesne u mnogim krajevima svijeta, te izmiri narode da nauče živjeti u ljubavi i slozi, molimo te.
 4. Po tvome smo Sinu danas primili obilje tvoje ljubavi. Otvori nam srca da ju možemo primiti i tako postati djeca Božja, molimo te.
 5. Kristovo rođenje donijelo je radost spasenja svim ljudima. Daj da svi ljudi iskuse milost tvoje spasenjske moći i jednom prispiju u vječno prebivalište, molimo te. Nebeski Oče, zahvaljujemo ti za dar rođenja tvoga Sina i sve milosti koje smo vjerujući primili. Učini nas dostojnima zvati se tvojom djecom i u zahvalnosti za taj nebeski dar, vjerno vršiti djela dobrote dokle živimo u ovome svijetu.
- Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Isusovo rođenje – razlog radosti i ushita

Evandeoski odlomci božićnih misa odabrani su po nekom logičnom slijedu: u misi bdjenja evanđelista Matej donosi Isusovo rodoslovlje i anđelovo javljanje usnulom Josipu; na misi u noći čita se Lukino izvješće o Isusovu rođenju; na misi zornici nastavak Lukinog opisa gdje se govori o poklonstvu pastira, a na danjoj misi Ivanova teološka refleksija o utjelovljenju Riječi.

Evandeoski odlomci u suzvučju s ostalim pomno odabranim odlomcima iz starozavjetnih knjiga i poslanica odjekuju poklikom ushita, radosti i sreće. Konačno! Bog je počeo ostvarivati posljednju dionicu svog plana spasenja.

Čežnja čovječanstva za boljim svijetom tinjala je do tada u mnogim ljudima, ali je u izabranom Božjem narodu, malo po malo, dobivala jasnije konture. Sloboda, blagostanje, mir i pravda temeljne su označice boljega svijeta. Viziju takve zbilje Bog je nadahnjivao pojedincima koji su druge upućivali, poučavali, hrabрили, poticali, tješili, ali i prekoraivali i opominjali one koji bi zamaglili viziju i pomutili sliku nekim protivnim idejama. Čvrst temelj Izraelove nade da će se ostvariti vizija novog svijeta bilo je Božje obećanje Mesije. Vjekovi su prolazili, narod se nadao i čeznuo. Možda su pri tome neki i odustali, jer se vrijeme odužilo.

Je li bio pravi trenutak za dolazak Mesije? Mnogi su, naime, imali nejasan ili potpuno krivi pojam o njemu, mnogi ga nisu prepoznali. Nije li Bog trebao u narodu još bistriti njegov istinski lik i još čekati?

Trenutak je izabrao sam Bog. Svog je Mesiju poslao u »mrkli kraj smrti« kako kaže prorok Izaija. (usp. *Iz* 9,1). Slavljenje mise u božićnoj noći upućuje misao i osjećaj sudionika na tamu zabluda i lutanja u traženju smisla i izlaza čovječanstva iz bezperspektivne životne situacije. U najgušću tamu osjećaja ljudske nemoći pred kobnim usudom zastrašujućih sila koje se

čovjekom poigravaju, kao i pred konačnom činjenicom neminovne smrti, Bog unosi svjetlo. Rođenjem Mesije započinje otvaranje vidika, širenje horizonta, prepoznavanje perspektiva, otkrivanje smisla života.

Važan razlog ushita radosti i sreće koji odjekuje današnjom liturgijom jest spoznaja o novoj potvrdi Božje vjernosti Savezu, njegove brige za narod i ispunjenja Božjih obećanja. Izraelci su kroz cijelu povijest, čak i u prilikama svoje nevjernosti Savezu i pobune protiv Boga, doživljavali potvrdu njegove brige, ali vrijeme čekanja prilično se oduljilo.

U ljudskoj je naravi da uvijek iznova traži potvrdu prijateljstva i blizine. Brzo zaboravlja prošla dobročinstva. Nije čudno da se to događalo i kod Izraelaca. Vrlo brzo nakon oslobođenja iz egipatskog ropstva, zaplakali su za »egipatskim loncima«. Slično se događalo i u kasnijoj povijesti. Bog se uvijek morao 'dokazivati', uvijek iznova davati znakove svoje brige i blizine, no ipak, ostao je 'skriveni Bog', njegovo lice nije bilo moguće »vidjeti i na životu ostati« (usp. *Izl* 33,20).

Rođenjem Sina Božjeg omogućeno je ljudima vidjeti lice Božje. Bog je uzeo obličje čovjeka. Postao je jedan od nas. Najprisnije sjedinjenje čovjeka i Boga u osobi Isusa Krista jest ujedno i najbliža povezanost Boga i čovjeka. Bog više nije 'skriveni Bog'. On se potpuno otkrio. Pokazao je svoje lice. Prihvatio je i nejakost novorođenčeta, teret beskućništva, neimaštine, izbjeglištva, odmah nakon svog rođenja i tako iskusio bol čovječstva, zbog prezira moćnika, terora silnika. Svojim rođenjem omogućio nam je da se k Bogu ne moramo 'penjati' i 'probijati' vlastitim snagama kroz žrtve i napore, jer je on došao k nama, 'sišao' je među nas. Učinio je ono što je bilo nezamislivo: da Bog 'iziđe' iz svoje uzvišenosti i 'siđe' u jad prizemnosti. On ne čeka da dođemo k njemu, nego on dolazi k nama da bi sve privukao k sebi.

To je potpuna novost u odnosima Boga i čovjeka i novi dokaz njeove brige i blizine ne samo jednom narodu nego ljudskom rodu, čovječanstvu.

Proslava Svetkovine rođenja Isusova nova je prilika da u svjetlu tog događaja pokušamo prepoznati vlastitu poziciju pred Bogom.

Svjetlo Božjeg dolaska može nas obasjat ako imamo zdrave oči i prepoznamo 'tmine' našeg vremena. Zdrave oči uočavaju znakove Božje blizine i njegove brige za svijet. Njima usvajamo Božju viziju novog neba i nove zemlje. Ljudska vizija boljeg svijeta i danas je, više ili manje, različita od Božje vizije. Naša osobna vizija zauzima neko mjesto: bliže ljudskoj ili bliže Božjoj viziji.

Svjesni da se novo nebo i nova zemlja, kako ih predstavlja Bog, ne mogu ostvariti samo ljudskim nastojanjem, jer to demantira povijest svijeta, u nama se budi čežnja za Božjom intervencijom. Njegova intervencija drugačija je od one kojom bi intervenirali ljudi. Ona se ne ravna ljudskom logikom prisile i nametanja, nego logikom preobrazbe srđaca i umova ljudi, logikom mira i pravde.

S pravom se možemo pitati: koliko današnje čovječanstvo ima povjerenja u Božju metodu obnove svijeta ili izgradnje novog neba i nove zemlje?

Odgovor na ovo pitanje ujedno je i odgovor na pitanje: kolika je 'tmina' današnjice?, ali i odgovor na pitanje: je li današnji svijet u betlehemskom djetetu prepoznao Mesiju, ili se još treba truditi oko bistrenja njegovog istinskog lika?

Isusovo rođenje tek je početak završnice Božjeg plana spasenja. Njegovo uskrsnuće

Francesco Bassano, *Poklonstvo pastira*, 1575.

je temeljni događaj njegove pobjede nad zlom, a njegov dar Duha Svetoga garancija je preobrazbe svijeta. Preobrazba će konačno biti dovršena kad se Isus pojavi u slavi. Do tada će teći vrijeme nove čežnje. I kroz to vrijeme kriju se opasnosti zaborava, odustajanja, skretanja.

Potrebno je, stoga, obnavljati sjećanja na spasenjske događaje i podržavati vjeru u Božju vjernost obećanjima i nadu u njihovo ispunjenje. Proslava svetkovine rođenja Isusova osvježava naše sjećanje i ražaruje našu nadu.

Ivan Milovčić

Sveta obitelj Isusa, Marije i Josipa

29. prosinca 2024.

ULAZNA PJESMA

I pohitješe pastiri
te pronađoše Mariju i Josipa
i Novorođenče. (Lk 2,16)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti nam u svetoj
Obitelji daješ divan uzor
obiteljskih kreposti
i uzajamne ljubavi.
Daj da je nasljedujemo
te postignemo vječnu radost
u tvome domu.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine,
prikazujemo ti žrtvu
pomirenja i usrdno
te molimo: po zagovoru
Djevice Bogorodice i svetog
Josipa učvrsti naše obitelji u
svojoj ljubavi i miru.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Bog se na zemlji pojavio
i među ljudima se udomio.
(Bar 3,38)

POPRIČESNA MOLITVA

Dobri Oče, ti nas hraniš
nebeskim otajstvima.
Daj da se trajno ugledamo
u svetu Obitelj te se poslije
nevolja ovoga života njoj
pridružimo u vječnoj slavi.
Po Kristu.

Prvo čitanje Sir 3,2-6.12-14

Tko se boji Gospodina, časti roditelje.

Čitanje Knjige Sirahove

Gospodin slavi oca u djeci njegovoj i učvršćuje pravo majke nad sinovima njezinim. Tko poštuje oca, okajava grijehе svoje, i tko časti majko svoju, sabire blago. Tko štuje oca, radovat će se sa svoje djece i bit će uslišen u dan molitve svoje. Tko časti oca svojeg, dugo živi; tko čini radost majci svojoj, sluša Gospodina. Sine moj, pomoz i oca svoga u starosti i ne žalosti ga za života njegova. Ako mu i razum klone, budi blag s njime i ne gradi ga ti, koji su u punoj snazi. Jer ne zaboravlja se milost prema ocu, već se uračunava u oprost grijehа.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 128,1-2. 3. 4-5

Pripjev: Blago svima koji se boje Gospodina,
koji njegovim hode stazama!

Blago svakome koji se boji Gospodina,
koji njegovim hodi stazama!

Plod ruku svojih ti ćeš uživati,
blago tebi, dobro će ti biti.

Žena će ti biti kao plodna loza
u odajama tvoje kuće;
sinovi tvoji ko mladice masline
oko stola tvogega.

Eto, tako će biti blagoslovljen čovjek
koji se boji Gospodina!
Blagoslovio te Gospodin sa Siona,
uživao sreću Jeruzalema
sve dane života svojega!

Drugo čitanje Kol 3,12-21

Obiteljski život u Gospodinu.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Kološanima

Braćo: Zaodjenite se – kao izabranici Božji, sveti i ljubljени – u milosrdno srce, dobrostivost, poniznost, blagost, strpljivost te podnosite jedni druge praštajući ako tko ima protiv koga kakvu pritužbu! Kao što je Gospodin vama oprostio, tako i vi! A povrh svega – ljubav! To je sveza savršenstva. I mir Kristov neka upravlja srcima vašim – mir na koji ste pozvani u jednom tijelu! I zahvalni budite!

Riječ Kristova neka u svem bogatstvu prebiva u vama! U svakoj se mudrosti poučavajte i urazumljajte! Psalmima, hvalospjevima, pjesmama duhovnim od srca pjevajte hvalu Bogu! I sve što god riječju ili djelom činite, sve činite u imenu Gospodina Isusa, zahvaljujući Bogu Ocu po njemu!

Matthias Stom,
Isus posred učitelja, oko 1645.

Žene, pokoravajte se svojim muževima kao što dolikuje u Gospodinu! Muževi, ljubite svoje žene i ne budite osorni prema njima. Djeco, slušajte roditelje u svemu, ta to je milo u Gospodinu! Očevi, ne ogorčujte svoje djece da ne klonu duhom.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evandjelja Dj 16,14b

Otvori, Gospodine, srce naše
da se priklonimo riječima Sina tvoga!

Evandjelje Lk 2,41-52

Roditelji nađoše Isusa pred učitelja

Čitanje svetog Evandjelja po Luki

Roditelji su Isusovi svake godine o blagdanu Pashe išli u Jeruzalem. Kad mu bijaše dvanaest godina, uzidoše po običaju blagdanskome. Kad su minuli ti dani, vraćahu se oni, a dječak Isus osta u Jeruzalemu, a da nisu znali njegovi roditelji. Uvjereni da je među suputnicima, odoše dan hoda, a onda ga stanu tražiti među rodbinom i znancima. I kad ga ne nađu, vrate se u Jeruzalem tražeći ga.

Nakon tri dana nađoše ga u Hramu gdje sjedi posred učitelja, sluša ih i pita. Svi koji ga slušahu bijahu zaneseni razumnošću i odgovorima njegovim. Kad ga ugledaše, zapanjiše se, a majka mu njegova reče: »Sinko, zašto si nam to učinio? Gle, otac tvoj i ja žalosni smo te tražili.« A on im reče: »Zašto ste me tražili? Niste li znali da mi je biti u onome što je Oca mojega?« Oni ne razumješe riječi koju im reče. I siđe s njima, dođe u Nazaret i bijaše im posluššan. A majka je njegova brižno čuvala sve ove uspomene u svom srcu. A Isus napredovaše u mudrosti, dobi i milosti kod Boga i ljudi.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	382	I pohitješe pastiri
ili	403. 1, 2 i 3	Veselje ti navješćujem
Otpjevni psalam:	ŽV 1/2006	Blaženi koji prebivaju
Prinosna:	402.3 i 4	Radujte se narodi
Pričesna:	406	Zdravo budi, mladi Kralju
	405.1, 2 i 4	O pastiri, vjerni čuvari
	811	O pastiri, čudo novo
Završna:	420.1, 2	Narodi nam se
ili	422.3 i 4	Nebo i zemlja

MOLITVA VJERNIKA

Oče sveti, poslavši svoga Sina u obitelj, mjesto najveće ljubavi, posvetio si zajednicu muškarca i žene. U neizmjernezi ti zahvalnosti za dar obitelji, iz koje smo svi proizašli, upućujemo ove ponizne prošnje:

1. Čuvajući tvoje zapovijedi, po tvome Duhu ostajemo u tebi i ti u nama. Daj da se sveta Crkva nikada ne ogлуši na nijednu tvoju zapovijed, već ih s ljubavlju vrši, molimo te.
2. Tvoj je Sin još u djetinjstvu hram nazvao svojim domom. Daj da mnogi mladići u tvojoj crkvi spoznaju tvoju prisutnost i poziv tvoje ljubavi te se odvaže krenuti putem svetoga svećeničkog zvanja, molimo te.
3. Mnoge obitelji svijeta razdvojili su mučni ratovi. Učini da ovim svijetom zavlada mir kako bi se obitelji ponovno okupile i svojim te zajedništvom slavile, molimo te.
4. Sve više obitelji pada u krizu modernog doba te bračne zajednice završavaju razvodima. Blagoslovi zajedništvo muškarca i žene te ih učini postojanima u vjernosti ženidbenoj privoli, molimo te.
5. Mnogi su pokojni muževi i žene odgojili vjerne naraštaje. Blagoslovi svaku njihovu ovozemaljsku žrtvu te im podari vječnost u svome nebeskom kraljevstvu, molimo te.

Zahvaljujemo ti, Oče, za primjer ljubavi i svetosti koju je živjela nazaretska Obitelj. Daj da njihov primjer nadahnjuje mlade da se odvaže na brak i potomstvo te mlade naraštaje odgajaju u pravdnosti i vjernosti tebi. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Obiteljska harmonija

Dok slušamo evanđeoski izvještaj o Isusu kojega su roditelji zaboravili u Jeruzalemu, kao da pratimo još jedan nastavak serijala »Sam u kući«.

»Sam u kući«

Roditelji odlaze iz Jeruzalema pretpostavljajući da je njihov sin Isus negdje u istoj karavani, među rodbinom i prijateljima. Tek nakon što je prošao dan hoda shvatili su da ga nema i počeli ga tražiti. To su roditelji koji se ne brinu pretjerano, koji razumiju da moraju početi dopuštati slobodu svome djetetu. Najprije je prerezana ona fizička pupčana vrpca, što je omogućilo bebi da preživi. Sada valja početi rezati i onu drugu pupčanu vrpcu međusobnih odnosa između roditelja i djeteta koje odrasta. Osobito valja prerezati tu vrpcu u trenutku kad se sin ili kći počinju osamostaljavati. U trenutku njihova vjenčanja, ta vrpca mora biti sasvim prerezana. U protivnom se sprječava njihov život.

Vratimo li se evanđelju, nemojmo zaboraviti, Isusu je dvanaest godina, ulazi u pubertet, sa svim teškoćama za roditelje koje to razdoblje predstavlja. Isus je, naime, ne samo Bog, nego i pravi čovjek, toliko pravi da su neki apokrifni spisi pokušali ispraviti tu sliku. Činila se previše običnom i nedostojnom Isusa Krista. Tako je u njima Isus već od jaslca bio poput nekog Jedija iz Zvezdanih ratova, obdaren nadnaravnim moćima. Sasvim se izgubilo iz vida da je bio krhko dijete koje raste, kojem je bila potrebna nježnost, odgoj, briga. Isus je u tome »pravi čovjek«, kao što izajvljuje i *Vjerovanje*.

Obiteljske krize

Evanđelje nam pokazuje da i u savršenoj obitelji, kao što je Sveta obitelj, dolazi do kriza. Ovo je bila jedna ozbiljna kriza – roditelji su ga tek trećeg dana našli. Tada mu postavljaju pitanje: »Zašto si nam to

učinio?« On je privremeno narušio harmoniju svoje obitelji. Koliko se vidi iz evanđeoskog teksta, učinio je to radi nečeg važnijeg jer je morao pokazati veličinu svoga odnosa s nebeskim Ocem. Iz ovoga probija istina o tome da se u ovom dvanaestogodišnjem pubertetu treba prepoznati i Sin Božji.

U našim obiteljima ponekad smo svjedoci narušenosti unutarnje harmonije. Često se to ne događa radi nečeg važnijeg, nego zbog lošeg: zbog pohlepe, želje za dominiranjem, nepoštovanja ljudskog dostojanstva, zbog sebičnosti ili prevelikog ponosa. Ponekad se dogodi da i Bogu predbacujemo: Zašto si nam to učinio? A opet, kriza je nešto na što svaka obitelj nailazi.

Gospodin oslobađa

Drugi vatikanski koncil, imajući u vidu čovjeka koji je u sebi samome podijeljen, ovako je progovorio o napetosti između željene harmonije i onoga što je narušava: »Zbog toga sav život ljudi, i pojedinačni i kolektivni, pruža sliku borbe – i to dramatične – između dobra i zla, između svjetla i tmina. Štoviše, čovjek otkriva da je sâm po sebi nesposoban uspješno suzbiti nasrtaje zla, tako da se svaki osjeća kao okovan verigama. No sâm je Gospodin došao da oslobodi i ojača čovjeka tako što ga iznutra obnavlja te van izbacuje kneza ovoga svijeta, koji ga je držao u okovima grijeha« (*Gaudium et spes*, 13).

Uzor nazaretske Svete obitelji

Nazaretska obitelj progovara nam i samim mjestom gdje je živjela. U Nazaretu se i danas nalazi špilja koja je bila dio Marijine kuće. Ondje je i svetište Isusova othranjivanja u domu i obitelji Josipovoj. Ondje su i ostaci ostalih kuća, prvih susjeda Isusove obitelji. To su mjesta koja obilaze brojni hodočasnici. Među njima bio je i sveti papa Pavao VI. koji je pohodio ovo

Max Liebermann, *Dvanaestogodišnji Isus posred učitelja u hramu*, 1879.

svetište uoči Bogojavljenja 1964. godine. Tom je prilikom rekao: »Nazaretska je kuća škola u kojoj se počinje upoznavati život Kristov. To je zapravo škola evanđelja. Ovdje najprije učimo gledati, slušati, misliti i potpuno upoznavati koja se velika i tajna snaga nalazi u ovoj vrlo jednostavnoj, poniznoj i divnoj objavi Sina Božjega. Ujedno možda i naučimo pomalo ga nasljedovati.« Ove posljednje riječi zasigurno su izvor svekolike utjehe. Sâm papa svjestan je da čovjek nije savršen, da to ne može niti biti, ali je pozvan na nasljedovanje. Primjer Svete Obitelji može pomoći da jednostavnost i poniznost Sina Božjega »možda« i »pomalo« počnemo nasljedovati. Ovo »možda« i »pomalo« neka odzvanjaju u našim ušima kad god poželimo nekoga osuditi jer ne živi onako kako bismo mi od njega očekivali, kad god pomislimo da sami nismo dostojni svoje vjere ili Gospodina. Pozvani smo na nasljedovanje, a možda ćemo ga pomalo i uspjati doista nasljedovati.

Drugi nazaretski hodočasnik, papa Benedikt XVI. ovako je ondje govorio 2009. godine, polazeći od Božje riječi i primjera Svete Obitelji: »Riječ Božja predstavlja obitelj kao prvu školu mudrosti, školu koja odgaja svoje članove u življenju onih kreposti koje dovode do istinske sreće i trajne nagrade. U božanskom naumu za obitelj, ljubav muža i žene donosi kao plod nove živote, i nalazi svoj svakodnevni izričaj u bezbrojnim naporima roditelja da osiguraju cjelovit ljudski i duhovni razvoj svoje djece. U obitelji svaka osoba, bilo da je riječ o najmlađem djetetu ili o najstarijem roditelju, promatra se onakva kakva je u sebi samoj, a ne kao sredstvo za postizanje drugih ciljeva. Tu započinjemo promatrati nešto od bitne uloge obitelji kao prve opeke u izgradnji dobro uređenog i ugodnog društva.«

Neka i svima nama primjer Svete Obitelji bude poticaj za rast u svetosti, za rast u našim međusobnim odnosima, za rast u ljubavi i za rast u istinskoj slobodi.

Darko Tepert

Sveta Marija Bogorodica

1. siječnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Zdravo Sveta Rodiljo,
Majko Kralja vječitoga,
komu ruka ima vlast
iznad svijeta čitavoga!

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si plodnim
djevičanstvom svete Marije
ljudskom rodu darovao
vječno spasenje. Po njoj smo
primili tvoga Sina, začetnika
novog života: molimo te da
i u ovoj godini iskusimo
njezin zagovor.
Po Kristu.

DAROVNA MOLITVA

Bože, ti svako dobro
počinješ i dovršuješ.
Danas se radujemo
svetkovini svete Bogorodice
i zahvaljujemo za rođenje
Isusa Krista: daj da s radošću
postignemo puni plod
njegova spasenja,
kojemu slavimo početak.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Isus Krist jučer i danas
isti je – i uvijek!
(Heb 13,8)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, mi ispovijedamo
da je blažena Marija,
vazda djevica, Majka tvoga
Sina i Majka Crkve.
Molimo te da nam nebeska
otajstva, koja smo primili,
koriste za vječni život.
Po Kristu.

Prvo čitanje Br 6,22-27

Neka zazivaju ime moje nad sinove Izraelove i ja ću ih blagoslivljati.

Čitanje Knjige Brojeva

Reče Gospodin Mojsiju:

»Reci Aronu i njegovim sinovima:

Ovako blagoslivljajte Izraelce:

Neka te blagoslovi Gospodin i neka te čuva!

Neka te Gospodin licem svojim obasja, milostiv neka ti bude!

Neka pogled svoj Gospodin svrati na te i mir ti donese!

Tako neka zazivaju ime moje nad sinove Izraelove
i ja ću ih blagoslivljati.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 67,2-3.5-6.8

Pripjev: Smilovao nam se Bog i blagoslovio nas.

Smilovao nam se Bog i blagoslovio nas,
obasjao nas licem svojim,
da bi sva zemlja upoznala putove tvoje,
svi puci tvoje spasenje!

Nek se vesele i kliču narodi
jer sudiš pucima pravedno
i narode vodiš na zemlji.

Neka te slave narodi, Bože,
svi narodi neka te slave!

Bog nas blagoslovio!

Neka ga štiju svi krajevi svjetski!

Drugo čitanje Gal 4,4-7

Bog posla Sina svoga, rođena od žene.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Galaćanima

Braćo:

Kad dođe punina vremena,

odasla Bog Sina svoga:

od žene bi rođen, Zakonu podložan

da podložnike Zakona otkupi

te primimo posinstvo.

A budući da ste sinovi,

odasla Bog u srca vaša

Duha Sina svoga koji kliče:

»Abba! Oče!«

Tako više nisi rob, nego sin;

ako pak sin, onda i baštinik po Bogu.

Riječ Gospodnja.

Giorgio da Castelfranco,
Poklonstvo pastira, 1505. – 1510.

Pjesma prije Evanđelja Heb 1,1-2

Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima; konačno, u ove dane, progovori nama u Sinu!

Evanđelje Lk 2,16-21

Pronađoše Mariju, Josipa i novorođenče.

I nakon osam dana nadjenuše mu ime Isus.

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

U ono vrijeme:

Pastiri pohite u Betlehem
i pronađu Mariju, Josipa
i novorođenče gdje leži u jaslama.
Pošto sve pogledaše, ispriповjediše
što im bijaše rečeno o tom djetetu.

A svi koji su to čuli divili se tome
što su im pripovijedali pastiri.

Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje
i prebiraše ih u svome srcu.

Pastiri se zatim vratiše slaveći i hvaleći Boga
za sve što su čuli i vidjeli kako im je bilo rečeno.

Kad se navršilo osam dana da bude obrezan,
nadjenuše mu ime Isus, kako ga je bio prozvaao anđeo
prije njegova začeca.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	385	Zdravo, sveta Rodiljo
ili	383.1	Svjetlo će nas obasjati
ili	408.1, 2 i 3	O Betleme
Otpjevni psalam:	ŽV 13/2011	Smilovao nam se Bog
Prinosna:	810.1 i 3	Danas se čuje
Pričesna:	406.1, 2, 5 i 7	Zdravo budi, mladi Kralju
	829	Djetešce nam se rodilo
Završna:	420.1 i 11	Narodi nam se

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, iz krila smo Blažene Djevice Marije primili Sina Božjega, stoga zahvalni za dar spasenja po Kristovu rođenju, uputimo svoje iskrene prošnje Bogu Ocu:

1. Bogorodica Marija, u svoj svojoj poniznosti, prihvatila je Božju volju. Daj da tvoja Crkva neprestano osluškuje poticaje Svetoga Duha koji je vodi putem svetosti, molimo te.
2. Djevica Marija je hrabro prihvatila suradnju u tvome spasenskom djelu. Daj da papa, biskupi i svećenici neprestano traže tvoju pomoć i dostojno vrše svoje sveto poslanje, molimo te.
3. Mnoge žene svijeta izbliza nasljeđuju Marijin primjer sebedarja. Daj da njihova žrtva za potrebite bude ujedno i njihov zalag za vječnost, molimo te.
4. Blagoslovio si Mariju i Josipa te ih učinio Kristovim roditeljima. Daj da svi roditelji svijeta s ljubavlju prihvaćaju svako začeto dijete te u njemu prepoznaju tvoju neizmjernu ljubav prema čovjeku, molimo te.
5. Mnoga začeta djeca nisu ugledala svjetlost ovoga svijeta. Sve ih obavij svojom nježnom ljubavlju i pridruži svima svetima u nebeskom kraljevstvu, molimo te.

Zahvaljujemo ti, Bože Oče, što nas primjerom života i djelovanja svete Bogorodice Marije učiš kako postati jednostavnima i poniznima. Podaj nam svima potrebne milosti da umijemo, poput nje, neprestano vršiti tvoju svetu volju i time mijenjati svijet na bolje.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Promatrajući Mariju živjeti ispunjen i osmišljen život

‘Tvrd’ govor o Mariji Bogorodici

Promišljati o liku Blažene Djevice Marije, odnosno žene iz Nazareta koja svojim osobnim pristankom prihvaća biti Majka samoga Sina Božjega nije nikada bilo jednostavno. Tomu ide u prilog i činjenica kako je istina o Marijinom stvarnom rođenju Sina Božjega trebala biti potvrđena nakon duljih rasprava u gradu Efezu davne 431. godine. Koncilski su oci tada ustvrdili kako je Marija doista rodila Krista koji je pravi i istiniti Božji Sin, a istodobno čovjek u ljudskome obličju. I dok je nekako jasno i može se prihvatiti problem shvaćanja Marijina rođenja Sina Božjega u petom stoljeću jer kršćanstvo još uvijek nastoji etablirati se u kontekstu svih drugih vjerskih strujanja, zbunjuje činjenica kako ni danas nije jednostavno prihvatiti tu činjenicu tj. dogmatsku tvrdnju vjere Katoličke Crkve. Razloga za to je mnogo.

Prvi razlog je čini se ljudski razum koji često ne može prihvatiti i umom pristati uz čine koji nadilaze sferu ljudskog dokazivanja. Naime, djeвица teško može roditi jer bi se to kosilo s iznašaćima medicinske struke. Osim toga, govor o nadnaravnom čovjeku XXI. st sličan je govoru poznatog fizičara Alberta Einsteina koji u jeku svog znanstvenog zanosa nastoji djetetu koji drži loptu u rukama na igralištu objasniti zakonitosti teorije relativnosti. Drugim riječima, tvrdnje o Bogu koji napušta svoj božanski pijedestal, kako to neki znaju reći, i prodire u ljudsku stvarnost rađanjem u krilu djevice Marije, čine se teško prihvatljivima.

‘Ludosti Sina Božjega’ ili mamurluk neprospavane noći

Vjernik pak koji o svetkovini Marije Bogorodice, koji uspjevši nadvladati mamurluk neprospavane noći dočekivanja Nove

godine dođe ipak na svetu misu, uvijek iznova se čudi Pavlovu govoru iz poslanice Galaćanima o djetetu koje biva rođeno od žene, a zakonu podložno (usp. *Gal 4*). Dijete o kojemu Pavao govori jest ni više ni manje nego Isus, Sin Božji. Sin samoga Boga koji se upušta u avanturu kušanja ljudskog života. Kao da nije ni sam svjestan što čini jer biti čovjek nije niti malo jednostavno, dapače nekada je zastrašujuće. Osobito kada se u klinici očekuju negativni nalazi krvi. To označava još jednostavnijim riječima, kako i sam Pavao kaže – podložnost zakonima. Zakonima ljudskoga roda. Onim zakonima koji čovjeku trajno ne daju mira dok ih ne izvrši.

U jeku vršenja istih zakona čovjek se i umori, a katkad i oboli. Razlog za to leži u činjenici što često u vršenje istih zakona upušta se sam, bez one dimenzije božjeg života koju ima sam Sin Božji. Stoga, slaviti Mariju kao Bogorodicu uvijek znači i propitkivati svoje vlastito rođenje te načine življenja u tijelu. Marija koja rađa Boga svojim slobodnim pristankom da sudjeluje u tome veličanstvenom i neshvatljivom činu, istodobno čovjeku ukazuje putove življenja svoga života u tijelu. Naime, ukoliko Marija rađa Boga u tijelu samim time prikazuje način suradnje između Boga i čovjeka. Njezin pristanak biti Majkom Sina Božjega je već nešto maestralno. Marija tako pokazuje načine ljudske suradnje s Bogom koji dovode do istinskog ispunjenja osobe.

Nositi terete kako kaže Jacques Houdek

Tek onaj čovjek koji je sposoban osluhnuti što Bog ustvari želi od njega izlazi iz sebe kako bi se otvorio djelovanju Boga. I tada, nastupa ono što svatko iščekuje – ispunjenost milošću. No, valja pri tome zastati i uočiti kako Marija sve to čini u pukoj

Pier Francesco Mola, *Poklonstvo pastira*, 1640. – 1643.

jednostavnosti svoga bića. Ona pristaje biti osjenjena Duhom Božjim te roditi Boga, a da pri tome sama nije božica niti to želi biti. U njoj nema ništa takva. Izgleda da jedino takva osoba i može donijeti i donositi Boga u svijet ljudi. Svijet koji je često neposlušan i zatvoren u sebe do te mjere da jednostavno ne želi biti propustan za milost.

Neki će duhovni pisci tako ustvrditi kako je odnos s Bogom nešto poput ratnog polja. Bog svojom milošću želi pogoditi čovjeka te ga neprestano gađa, no on mu se trajno izmiče. Ne želi biti ranjen njegovom ljubavlju i milošću. Čovjek je to koji misli da zato što je ratnik, nema pravo na ljubav. Baš kao u pjesmi poznatog hrvatskog pjevača Jacquesa Houdeka pod naslovom *Teret*. U lijepoj i dubokoj pjesmi o ljubavi, Houdek tako pjeva: »Misliš da ja nemam pravo na ljubav, zato što sam ratnik?« ili »Misliš da ja nemam pravo na sreću zato što sam kockar?« U ovim stihovima krije se nešto od istine i drame onoga što čovjek živi u suvremenom svijetu.

Naime, često se nailazi na ljude koji žele i traže ljubav, a nastupaju kao agresivni ratnici. Praveći se takvima promašuju ljubav. Na jednak način postoje oni koji tragaju za srećom, a to čine kockanjem. Ispuštajući iz

ruku i ono malo novca i dobara koji posjeduju. No u svome kockanju samo pokazuju nutarnji nemir i žeđ za ispunjenošću.

Pružiti ruku Bogu, ali i čovjeku

Upravo u svemu do sada rečenom sjaji Marijin lik koji pokazuje načine dolaska do ljubavi i istinske sreće. Marija tako uči da se to ispunjenosti i mira dolazi izlaskom iz okvira ohole samodostatnosti te pružanja ruku Bogu i čovjeku. Marija tako pruža ruku Bogu da ju ispuni milošću Duha Božjega te stvori uvjete za rađanje Krista u tijelu. S druge strane Marija će pružiti ruku i Josipu jer vjerovati Bogu ne znači odustati od ljudi te ići kroz život sam. Stoga Marija i danas stoji kao svijetli, odnosno najsvjetliji primjer i uzor istinski ispunjenog i ostvarenog života. Život je to koji je otvoren onome što je neobjašnjivo i istinski čudesno, a naziva se milost Božja. Istodobno, život je to koji tu istu milost uvijek iznova uspijeva pronaći u međuljudskim odnosima koji ukoliko su osjenjeni Božjim Duhom uvijek iznova rađaju nebeskim plodovima mira i blagoslova. Čineći tako vjernik svakoga dana živi blagoslov koji prima od Boga te isti blagoslov širi na druge ljude. Baš kao Marija, zar ne?

Ivan Benaković

Druga nedjelja po Božiću

5. siječnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Dok je mirna tišina svime vladala, i noć brzim tijekom stigla do sredine puta svog, sišla je tvoja svemoguća Riječ s nebesa, Gospodine, s kraljevskih prijestolja. (Mudr 18,14-15)

ZBORNA MOLITVA

Svemogući vječni Bože, ti prosvjetljuješ sve koji u te vjeruju. Ispuni čitav svijet svojom slavom i jasno se očituj svim narodima. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, posveti ove darove rođenjem svoga jedinca Sina koji nam pokazuje put istine i obećava život nebeskog kraljevstva. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Svima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja. (Iv 1,12)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine Bože naš, smjerno te molimo: djelovanjem ovog otajstva očisti nas od zlih sklonosti i ispuni nam želju za spasenjem. Po Kristu.

Prvo čitanje Sir 24,1-2.8-12

Mudrost se Božja nastani posred izabranog naroda.

Čitanje Knjige Sirahove

Mudrost se sama slavi i u Bogu se časti i sred puka svog se hvali. Usta svoja otvara u zboru Svevišnjeg i pred njegovom se moći proslavlja. Posred naroda se svog uzvisuje i u punom svetom zboru pobuđuje divljenje i u mnoštvu izabranika ima hvalu i među blagoslovljenima ona se sama ovako blagoslivlje: »Zapovjedi mi Stvoritelj sviju stvari i koji me stvori, odredi mjesto za šator moj i reče: 'Nastani se u Jakovu i uđi u baštinu Izraelu.' Prije vjekova, odiskona, on me stvorio i neću prestati dovijeka. Pred njim sam služila u svetom šatoru i potom se nastanila na Sionu. Dao mi je tako spokoj u milome gradu i vlast mi je u Jeruzalemu. Tako se ukorijenih u slavnom narodu, na dijelu Gospodnjem, u baštini njegovoj, i u punom zboru svetih moj je boravak.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 147,12-15.19-20

Pripjev: Riječ tijelom postade i nastani se među nama.

Slavi Gospodina, Jeruzaleme, hvali Boga svoga, Sione!

On učvrsti zasune vrata tvojih, blagoslovi u tebi tvoje sinove.

On dade mir granicama tvojim, pšenicom te hrani najboljom. Besjedu svoju šalje na zemlju, brzo trči riječ njegova.

Riječ svoju on objavi Jakovu, odluke svoje i zakone Izraelu. Ne učini tako nijednom narodu: nijednom naredbe svoje ne objavi!

Drugo čitanje Ef 1,3-6.15-18

Po Isusu nas predodredi za posinstvo.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Efežanima

Blagoslovljen Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista, on koji nas blagoslovi svakim blagoslovom duhovnim u nebesima, u Kristu. Tako: u njemu nas sebi izabra prije postanka svijeta da budemo sveti i bez mane pred njim; u ljubavi nas predodredi za posinstvo, za sebe, po Isusu Kristu, dobrohotnošću svoje volje, na hvalu slave svoje milosti. Njome nas zamilova u Ljubljenome. Zato i ja, otkad sam čuo za vašu vjeru u Gospodinu Isusu i za ljubav prema svima

Antonio Allegri,
Rođenje Isusovo, oko 1550.

svetima, ne prestajem zahvaljivati za vas i sjećati vas se u svojim molitvama: Bog Gospodina našega Isusa Krista, Otac slave, dao vam Duha mudrosti i objave kojom ćete ga spoznati; prosvijetlio vam oči srca da upoznate koje li nade u pozivu njegovu, koje li bogate slave u baštini njegovoj među svetima.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja Usp. 1Tim 3,16

Slava tebi, Kriste, propovijedani narodima!
Slava tebi, Kriste, vjerovani u svijetu!

Evanđelje Iv 1,1-5.9-14 – *kraća verzija*

Riječ tijelom postade i nastani se među nama.

Početak svetog Evanđelja po Ivanu

U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Riječ bijaše Bog. Ona bijaše u početku u Boga. Sve postade po njoj i bez nje ne postade ništa. Svemu što postade, u njoj bijaše život i život bijaše ljudima svjetlo; i svjetlo u tami svijetli i tama ga ne obuze.

Svjetlo istinsko koje prosvjetljuje svakog čovjeka dođe na svijet; bijaše na svijetu i svijet po njemu posta i svijet ga ne upozna. K svojim dođe i njegovi ga ne primiše.

A onima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja: onima koji vjeruju u njegovo ime, koji su rođeni ne od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje, nego – od Boga.

I Riječ tijelom postade i nastani se među nama i vidjesmo slavu njegovu – slavu koju ima kao Jedinorođenac od Oca – pun milosti i istine.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	383.2	Dok je mirna tišina svime vladala
ili	419	Tama je svud
ili	811	O pastiri, čudo novo
Otpjevni psalam:	389	Riječ tijelom postade
Prinosna:	403.1 i 3	Veselje ti navješćujem
Pričesna:	392.1	Svima koji ga primiše
	404	Rodio se Bog i čovjek
	407.1-3	Dvorani neba
Završna:	407.4 i 5	Dvorani neba

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, Božja Riječ nam se objavila želeći nas promijeniti u nositelje istinskog svjetla neizmjerne Božje ljubavi, stoga radosna srca uputimo svoje iskrene molitve dobrome Ocu:

1. Božja je Riječ svjetlo koje rasvjetljuje svaku tamu grijeha i smrti. Daj da tvoja sveta Crkva bude nositeljica istinskog svjetla Kristova u svaki kutak ovoga svijeta, molimo te.
2. Božju Riječ nije dovoljno samo čuti, već ju i spoznati. Obdari svoje svećenike mudročću da umiju tumačiti sveto Pismo i tako privoditi vjerne spasenju, molimo te.
3. Svaki je čovjek tvoje ljubljeno dijete. Učini da jedni druge možemo gledati tvojim očima te tako međusobnim poštovanjem spoznati tvoju neizmjernu ljubav prema nama, molimo te.
4. Sve nas neprestano obasipaš obiljem svojih blagoslova. Daj da ih znademo prepoznati te biti zahvalni za svaki tvoj nezasluzeni dar, molimo te.
5. Naši su se dragi pokojni trudili strpljivo podnositi kušnje i zahvaljivati za svaki tvoj dar. Zaogrni ih svojom milošću i nagradi vječnim prebivalištem u nebesima, molimo te.

Dobri Oče, primi i usliši ove iskrene molitve koje smo ti izrekli. Ne skrivaj od nas mudrost spoznaje tvoga svetog nauka, već nam prosvijetli oči srca da te bolje upoznamo i nadasve ljubimo.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Prepoznavati Skrivenoga

Poosobljena Mudrost

Prepoznavanje tragova Božje nazočnosti i djelovanja u vlastitom životu, a onda i šire, nužno uključuje razumijevanje postupnosti božanskog očitovanja u povijesti. Starozavjetna nam objava, u svojim okvirima i granicama, nudi nazrijeti dubinu Otajstva božanskog života i djelovanja koje će s Kristom doći do svojega jasnog očitovanja. Postupnost božanskog očitovanja tako, između ostalog, upućuje na Mudrost kojoj se pripisuju karakteristike osobe. Pisac knjige Sirahove o Mudrosti govori kao o stvarnosti čije je djelovanje vezano za proslavu Svevišnjega. Iako je oduvijek s njim, tj. odvijeka, njezino se djelovanje konkretizira u povijesti izabranog naroda i osobito Svetoga grada. Na taj se način Mudrost prikazuje kao zauzetu u skrbi za narod.

U Kristu smo blagoslovljeni

Pisac poslanice Efežanima u odlomku koji se danas čita u liturgiji euharistijskog slavlja poziva da se upravo u duhu mudrosti prepozna ili barem trudi prepoznavati značenje utjelovljenja Sina Božjega za život čovjeka. Prepoznati Skrivenoga zapravo znači cijeli život prepoznavati njegovo značenje za vlastito postojanje. To značenje prvotno upućuje na slavljenje Boga i zahvaljivanje njemu za djelo Krista, njegova Sina. Otajstvo utjelovljenja jasno upućuje na činjenicu da smo u njemu uključeni u otajstvo Božje ljubavi i da je to temeljna odrednica našega života. Prepoznavanje Sina Božjega u vlastitom životu stoga bi kao prvu karakteristiku trebalo imati sve veću i sve zreliju zahvalnost Stvoritelju za dobrotu i ljubav kojom nas u Kristu dotiče. Očito je to srž temeljnog blagoslova kojim smo blagoslovljeni u njemu.

Ipak, prepoznavanje Skrivenog u vlastitom životu uključuje i poticaj na zalaganje.

Skriveni Bog u Kristu se objavljuje kako bi ga ljudi upoznali, tj. kako bi mu dozvolili da u njihovim životima bude spoznat i prihvaćen. Odmah treba dodati: ne samo da bude spoznat i prihvaćen, već i da mu bude omogućeno prosvjetliti ljudske živote, što, zasigurno, neće biti moguće ukoliko mu se konkretne osobe ne otvore i ukoliko s njim ne surađuju. Otajstvo Kristova utjelovljenja govori o Božjoj upornoj i prodornoj ustrajnosti koja je neodvojiva od njegove božanske nježnosti i dobrohotnosti. Pitomo božićno Otajstvo omogućuje ljudima prepoznati veličinu Božjega poziva upućenog njima, kako bi vlastiti život otvorili proslavi u vječnosti.

Bog nam govori u Riječi

Sve gore izrečeno dobiva posebnu dubinu u svjetlu otajstvenih riječi Proslava Ivanova evanđelja koje teološki, meditativno, produbljuju tajnu utjelovljenja Božjega Sina. Bog nam na konačni način progovara u njemu. Od njegova utjelovljenja, tajna njegova života postaje tajnom i naše ljudske egzistencije. Bog se otajstveno upisuje u povijest ljudi kojoj je dao početak. Ta povijest od trenutka utjelovljenja Božjega Sina biva označena drukčijom logikom očitovanja istinske ljubavi za sve one koji ju žele prepoznati i prihvatiti.

U toj istoj povijesti Bog podiže proroke koji najavljuju Kristov dolazak u životima ljudi. Ivan Krstitelj u tome je pogledu poseban poslanik, mogli bismo slobodno reći, privilegirani preteča. Taj svjedok zna vlastito mjesto u povijesti. Ne želi sebe predstaviti mesijom, jer to očito nije, već cijelu svoju egzistenciju posvećuje utiranju puta Kristu. Nije li to pouka svima nama koji smo poslani biti Božjim navjestiteljima u svijetu? Kako je lako ponekad sebe staviti ispred Krista u životima drugih. Kako

Charles Lebrun, *Rođenje Isusovo*, 1689.

je lako pozornost ljudskih bića usmjeravati na sebe, na vlastite ideje i poglede na život, na vlastitu, navodno nedostižnu, 'veličinu' i 'nezamjenjivost'. Ivan Krstitelj svojim primjerom pokazuje u čemu je zapravo istinska veličina čovjeka. Poput Krist kojega najavljuje, Ivan ukazuje na veličinu služenja u ljubavi, na veličinu predanja života za dobro.

Prepoznavati Skrivenog u vlastitoj povijesti, ali i u povijesti Crkve i svijeta, znači prepoznavati i vlastito skriveno mjesto u vremenitim procesima života. Prihvaćati svjetlo i milost utjelovljenja, znači prihvaćati i Božji način djelovanja, a s time i ono što je pred Bogom doista istinski veliko i

važno. Utjelovljenje je Otajstvo Božje ljubavi i vjernosti prema svijetu i ljudima. Bog nam kao Riječ konačno progovara i nudi nam drukčiju perspektivu života. Sluge poput Ivana pokazuju nam vlastitim primjerom veličinu života u kojemu je Bog proslavljen i kojemu je Božji Sin temeljni primjer i kriterij ostvarenja. Prepoznavati tajnu Skrivenoga zato, između ostalog, znači prepoznavati tajnu i dubinu njegove poruke i njegovih riječi u trajnom nastojanju usmjeravanja vlastitog života prema njima. Zato je Božić otajstvo radosti susreta sa Skrivenim, ali i otajstvo poslanja života u ostvarivanju njegovih poticaja.

Nikola Vranješ

Bogojavljenje

6. siječnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Evo, dolazi Gospodar,
Gospodin; u ruci mu
kraljevstvo, moć i vlast.
(Usp. *Mal* 3,1; *1Ljet* 19,12)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si na današnji dan
po zvijezdi prethodnici
narodima objavio svoga
Jedinorođenca. Mi smo te
upoznali svjetlom vjere:
privedi nas gledanju tvoje
nebeske ljepote.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, neka ti budu mili
darovi tvoje Crkve.
To nije zlato, tamjan ni
smirna, nego se danas
prinosi i za hranu daje
Isus Krist, koga ti darovi
označuju.
Koji živi i kraljuje
u vijeke vjekova.

PRIČESNA PJESMA

Vidjeli smo zvijezdu njegovu
na Istoku, pa dođosmo
s darovima da se poklonimo
Gospodinu.
(Usp. *Mt* 2,2)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine,
idi pred nama uvijek i svuda
svojim nebeskim svjetlom.
Htio si da se pričestimo
ovim otajstvom:
daj da ga promatramo
čistim pogledom i primamo
odanim srcem.
Po Kristu.

Prvo čitanje Iz 60,1-6

Slava Gospodnja sviće nad tobom.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Ustani, zasini, Jeruzaleme, jer dolazi svjetlost tvoja i slava Gospodnja sviće nad tobom! Jer gle, zemlju tmina pokriva i mrklina narode! A tebe Gospodin obasjava i slava se njegova javlja nad tobom. K tvojoj svjetlosti koračaju narodi i kraljevi k sjaju zore tvoje. Očima okruži i promatraj: svi se oni sabiru, k tebi dolaze! Izdaleka ti dolaze sinovi, kćeri ti donose u naručju. Gledat ćeš tad i sjati, igrat će ti srce i širiti se jer k tebi će poteći bogatstvo mora, blago narodâ k tebi pritjecati. Mnoštvo deva prekrit će te, mladih deva iz Midjana i Efe. Svi će iz Sabe dolaziti, donosit će zlato i tamjan i hvale navješćivati Gospodnje.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 72,1-2.7-8.10-13

Pripjev: Klanjat će se tebi, Gospodine, svi narodi zemlje.

Bože, sud svoj daj kralju
i svoju pravdu sinu kraljevu.
Nek puku tvojem sudi pravedno,
siromasima po pravici!

U danima njegovim cvjetat će pravda
i mir velik – sve dok bude mjeseca.
I vladat će od mora do mora
i od Rijeke do granica svijeta.

Kraljevi Taršiša i otokâ nosit će dare,
vladari Šabe i Sebe danak donositi.
Klanjat će mu se svi vladari,
svi će mu narodi služiti.

On će spasiti siromaha koji uzdiše,
nevoljnika koji pomoćnika nema;
smilovat će se ubogu i siromahu
i spasit će život nevoljniku.

Drugo čitanje Ef 3,2-3a.5-6

Sada je objavljeno da su i pogani subaštinici obećanja.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Efežanima

Braćo:

Zacijelo ste čuli za rasporedbu milosti Božje koja mi je dana za vas: objavom mi je obznanjeno otajstvo koje nije bilo obznanjeno sinovima ljudskim drugih naraštaja. Ono je sada u Duhu objavljeno svetim njegovim apostolima i prorocima: da su pogani subaštinici i »sutijelo« i sudionici obećanja u Kristu Isusu – po evanđelju.

Riječ Gospodnja.

Raffaello Sanzio,
Poklonstvo kraljeva, 1517. – 1519.

Pjesma prije Evanđelja Mt 2,2

Vidjesmo gdje izlazi zvijezda njegova
pa dođosmo pokloniti se Gospodinu.

Evanđelje Mt 2,1-12

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

Kad se Isus rodio u Betlehemu judejskome u dane Heroda kralja, gle, mudraci se s istoka pojaviše u Jeruzalemu raspitujući se: »Gdje je taj novorođeni kralj židovski? Vidjesmo gdje izlazi zvijezda njegova pa mu se dođosmo pokloniti.«

Kada to doču kralj Herod, uznemiri se on i sav Jeruzalem s njime. Sazva sve glavare svećeničke i pismoznance narodne pa ih ispitivaše gdje se Krist ima roditi. Oni mu odgovoriše: »U Betlehemu judejskome jer ovako piše prorok: 'A ti, Betleheme, zemljo Judina! Nipošto nisi najmanji među kneževstvima Judinim jer iz tebe će izaći vladalac koji će pâsti narod moj – Izraela!'«

Tada Herod potajno dozva mudrace i razazna od njih vrijeme kad se pojavila zvijezda. Zatim ih posla u Betlehem: »Pođite«, reče, »i pomno se raspitajte za dijete. Kad ga nađete, javite mi da i ja pođem te mu se poklonim.«

Oni saslušavši kralja, pođoše. I gle, zvijezda kojoj vidješe izlazak išaše pred njima sve dok ne stiže i zaustavi se povrh mjesta gdje bijaše dijete. Kad ugledaše zvijezdu, obradovaše se radošću veoma velikom. Uđu u kuću, ugledaju dijete s Marijom, majkom njegovom, padnu ničice i poklone mu se. Otvore zatim svoje blago i prinesu mu darove: zlato, tamjan i smirnu. Upućeni zatim u snu da se ne vraćaju Herodu, otiđoše drugim putem u svoju zemlju.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	382.3	Evo dolazi
ili	402.1 i 3	Radujte se narodi
ili	404.5 i 6	Rodio se Bog i čovjek
Otpjevni psalam:	391	Klanjat će se tebi, Gospodine
Prinosna:	831	Nebo daj oku
Pričesna:	392.2	Vidjesmo zvijezdu njegovu
	423	Kada zvijezda
	424	Tri kralja jahahu
Završna:	420.8 i 11	Narodi nam se

MOLITVA VJERNIKA

U susretu s Kristom, sveta tri kralja doživjela su vlastito obraćenje. Potrebiti i sami milosti obraćenja i susreta živoga Boga, ponizna srca obratimo se nebeskom Ocu te ga zamolimo:

1. Sveta tri kralja primjer su poniznog traženja Istine. Daj da sveta Crkva nasljeduje njihov primjer i u svom se djelovanju nikada ne udaljava od Istine tvoga nauka, molimo te.
 2. Sveta tri kralja znali su čitati znakove vremena. Daj da svećenici uvijek idu ukorak vremenu, znajući svima ukazati put prema vječnosti na njima razumljiv način, molimo te.
 3. Spoznaja Spasitelja svijeta mudrace je nagnala na preispitivanje vlastitoga životnog puta. Daj da se nikada ne umorimo koračati putem pravednosti i spasenja, molimo te.
 4. Sveta tri kralja darivali su tvoga Sina raznim darovima. Daj da i mi znamo jedni druge pravedno i u ljubavi darivati, a osobito svojom blizinom i pomoći, molimo te.
 5. Na koncu ovozemaljskog života pred tvoje prijestolje donosimo svoja životna djela. Daj da obiluju darovima ljubavi i nesebičnosti prema bližnjima, molimo te.
- Oče nebeski, sve ove naše prošnje milošću svojom poslušaj i usliši. Učini nas otvorenima za primanje tvoje Riječi i podaj da se možemo prepustiti u tvoje svete ruke. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Vođeni zvijezdom

Kada se sredinom IV. stoljeća u Crkvi pojavljuju blagdani Božića i Bogojavljenja oba su u svojim počecima slavila isto otajstvo – očitovanje i rođenje utjelovljenog Božjeg Sina. S vremenom se na Božić počinje slaviti prvenstveno Kristovo rođenje, a na Bogojavljenje objavu Božjega Sina cijelom svijetu. Središnjim događajem Bogojavljenja za istočnu liturgiju postalo je Kristovo krštenje na rijeci Jordanu u objavi Presvetog Trojstva »kada se Gospodin objavio cijelom svijetu i obasjao nas svojim svjetlom«, dok se na Zapadu Bogojavljenje počelo slaviti kao dan pohoda mudraca novorođenom sinu, uz koji se u bogoslužju spominju još Kristovo krštenje i Isusovo čudo na svadbi u Kani Galilejskoj.

Opisujući pohod mudraca koji su došli pokloniti se Isusu evanđelist Matej ne govori samo o Kristovoj objavi svima narodima predstavljenim u trojici mudraca s Istoka, nego i njihovom putu otkrivanja Kristove objave i susreta s novorođenim Kraljem.

Zvijezda

Matej nam ne kaže kako su mudraci (gr. *magoi*, što možemo prevesti kao ‘mudraci’, ‘učenjaci’, ‘čarobnjaci’ ili ‘astrolozi’ i tome slično) nepoznata roda i porijekla s Istoka koje je tradicija predstavila kao mladića, zrelog muškarca i starca, različitih rasa i s različitih kontinenta, dala imena Gašpara, Melkiora i Baltazara te učinila kraljevima Arabije ili Etiopije, Perzije i Indije, otkrili zvijezdu novorođenog židovskog kralja, no predstavlja ih kao ljude koji su pošli za zvijezdom uvjereni da su vjerno protumačili to znamenje.

Svjedočanstvo Pisma

Mudraci su sigurni u svoje otkriće, no sami ne mogu doći do Krista. Za to im je, koliko god to čudno zvučalo, potrebna pomoć kralja Heroda i svih stanovnika Jeruzalema, kojih je vijest o rođenju kralja židovskog

dobrano potresla i navela na preispitivanje. Oni ne osporavaju otkriće mudraca niti podvrgavaju sumnji činjenicu rođenja novoga kralja, no za razliku od mudraca imaju ‘sredstvo’ koje im može pomoći u pronalaženju mjesta Kristova rođenja, a to je Sveto pismo. Zato Herod saziva sve glavare svećeničke i pismoznance narodne i detaljno ih ispituje gdje se Krist ima roditi, a oni mu uvjereni odgovaraju: »U Betlehemu judejskome«, jer tako piše prorok Mihej da će »iz Betlehema judejskog izići onaj koji će vladati Izraelom« (Mih 5,1). Ovaj odgovor trebao bi dovesti mudrace direktno u Betlehem »gdje se Krist imao roditi«, no ipak im ne jamči da će i pronaći dijete. Jer, inače, zašto bi ih Herod šaljući u Betlehem dozvao tajno kako bi razaznao od njih točno vrijeme kad se pojavila zvijezda te poručivao da se pomno raspitaju za dijete i kad ga nađu da mu jave, kako bi mu se i on mogao pokloniti? I zašto bi se ponovo pojavila zvijezda čim su pošli iz Jeruzalema?

Kuća

Zvijezda koja je pvela na put mudrace da traže novorođenog kralja u Jeruzalemu sada se ponovo pokazuje (»I gle, zvijezda kojoj vidješe izlazak«, Mt 2,9), a vidjeti je sada mogu ne samo mudraci, nego i svi vjernici! Taj uzvik ‘gle’ (gr. *idou*) doslovno znači ‘gledaj!’ te je poziv svima nama vidjeti svojim očima to što evanđelist pripovijeda, drugim riječima postati sudionik događaja povijesti spasenja. Dakle, treba veoma pažljivo pratiti zvijezdu koja ide pred mudracima i zapaziti mjesto nad kojim se zaustavlja te zajedno s njima ući u kuću. Za Mateja kuća nije samo zgrada, nego simbolizira Crkvu, živu zajednicu braće i sestara. Samo u Crkvi moguće je vidjeti dijete s Marijom, majkom njegovom i prepoznati u njemu vječnoga Boga. Samo u Crkvi moguće je pokloniti mu se i prinijeti mu darove dostojne njegove božanske i ljudske naravi. Ponajprije zlato, koje upućuje

Peter Paul Rubens, *Poklonstvo kraljeva*, 1628.

na Kristovu kraljevsku čast, no simbolizira u knjizi Otkrivenja također liturgijski kontekst odnosa s Bogom. Slijedi tamjan koji mu je darovan kao Bogu te simbolizira priznanje njegove božanske naravi. Na kraju mudraci prinose Isusu mirtu ili smirnu kao čovjeku, prepoznajući njegovu ljudsku narav i proročki nagoviještajući njegovu patnju i smrt. Smirna, često korištena pri pomazanju tijela, postaje simbol Kristova ljudskog trpljenja i otkupiteljske smrti za spasenje svijeta.

Put

Poklonivši se Kristu i prinijevši mu svoje darove mudraci se vraćaju u svoju zemlju, no ne mogu se više vratiti istim putem kojim su došli, jer to bi u stvari bio nazadak, povratak u prošlost, u vrijeme kad još nisu susreli i upoznali Krista. Zato i upućeni u snu, kao Josip, Isusov hranitelj i Marijin zaručnik, moraju se vratiti u svoju zemlju drugim putem, putem svjedočanstva žive vjere i nasljedovanja Kristove riječi.

Ispunjeni radošću

Današnje evanđelje govori nam o Bogu koji se utjelovio da bi nas prosvijetlio i tako nas izbavio od vlasti tame i prenio u svjetlost

svoga božanskog života, o Bogu koji je uzeo našu ljudsku narav, da bi nas zaodjenuo svojom božanskom, o Bogu koji se objavio svim pucima i narodima. No njegova objava ne završava se samo otkrivanjem otajstva njegove volje, nego i pozivom čovjeku sudjelovati u njegovoj naravi. Kao mudraci i mi smo pozvani čitati znakove vremena i uputiti se prema Jeruzalemu u potrazi za novorođenim kraljem. Pozvani smo oslušivati i glasove koji dolaze iz svijeta i od drugih tražitelja Boga koji, možda nekad i nesvjesno, otkrivaju nam u našim Svetim pismima mjesta Božje objave. No, nije dovoljno samo znati vrijeme i mjesto rođenja kralja, nego se treba uputiti za zvijezdom prema mjestu gdje se nalazi dijete. To saznanje da nas je zvijezda dovela na mjesto gdje se nalazi dijete s Marijom, majkom njegovom, ispunit će nas ogromnom radošću i potaknuti da se ne samo poklonimo svevišnjem Bogu, nego da pred njim otvorimo blago našega srca i prinesemo mu naše darove priznanja njegove kraljevske vlasti, ispovijedajući ga kao Svemogućega Boga i kao čovjeka među ljudima koji želi da se vratimo u svoju zemlju »drugim putem« svjedočanstva nade i ljubavi.

Taras Barščeovski

Krštenje Gospodinovo

12. siječnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Nakon krštenja Gospodinova
otvoriše se nebesa,
a Duh siđe na nj kao golub.
I glas s neba zaori:
Ovo je Sin moj, Ljubljeni!
U njemu mi sva milina!
(Usp. Mt 3, 16-17)

ZBORNA MOLITVA

Svemogući vječni Bože,
kod krštenja u Jordanu Duh
Sveti je sišao na Isusa Krista,
a ti si ga svečano proglasio
svojim ljubljenim Sinom.
I nas si iz vode i Duha
Svetoga nanovo rodio
za svoju djecu: daj da vazda
ostanemo u tvojoj ljubavi.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, danas slavimo
dan kad si Isusa objavio
kao svoga ljubljenoga Sina.
Primi naše darove i daj da
postanu Kristova žrtva,
kojom si oprao grijeh
svoga svijeta.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Evo onoga za koga Ivan
posvjedoči: Ja sam to vidio i
svjedočim: On je Sin Božji!
(Iv 1,32.34)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, nahranio si nas
svetim darom. Molimo te
da vjerno slušamo tvoga
Jedinorođenca te se zovemo
i budemo tvoji sinovi i kćeri.
Po Kristu.

Prvo čitanje Iz 40,1-5.9-11

Objavit će se slava Gospodnja i svako će je tijelo vidjeti.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Tješite, tješite moj narod, govori Bog vaš. Govorite srcu Jeruzalema, podvikujte mu da mu se ropstvo dokonča, da mu je krivnja okajana, jer iz Gospodnje ruke primi dvostruko za sve grijeha svoje. Glas viče: »Pripravite put Gospodnji u pustinji, poravnite u stepi stazu Bogu našem. Svaka dolina nek se povisi, svaka gora i brežuljak neka se spusti; što je krivudavo, neka se izravna, što je hrapavo, neka se izglati! Objavit će se tada Slava Gospodnja i svako će je tijelo vidjeti, jer Gospodnja su usta govorila.« Na visoku se uspnj goru, blagovjesnice sionska! Podigni snažno svoj glas, blagovjesnice jeruzalemska! Podigni ga, ne boj se, reci judejskim gradovima: »Evo Boga vašega!« Gle, Gospodin Bog dolazi u moći, mišicom svojom vlada! Gle naplata njegova s njime i nagrada njegova pred njim! Kao pastir pase stado svoje, rukama ga svojim sakuplja, jaganjce nosi u naručju, a dojlicama otpočinit daje.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 104,1b-4.24-25.27-30

Pripjev: Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina; on je silno velik!

Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina!
Gospodine, Bože moj, silno si velik!
Odjeven veličanstvom i ljepotom,
svjetlošću ogrnut kao plaštem!
Nebo si razapeo kao šator,
na vodama sagradio dvorove svoje.

Kako su brojna tvoja djela, Gospodine!

Sve si to mudro učinio:
puna je zemlja stvorenja tvojih.
Eno mora, velika i široka,
u njemu vrve gmazovi bez broja,
životinje male i velike.

I sva ova bića željno čekaju
da ih nahraniš na vrijeme.

Daješ li im, tada sabiru:
otvaraš li ruku, nasite se dobrima.

Sakriješ li lice svoje, od straha umiru;
ako dah im oduzmeš, ugibaju
i opet se u prah vraćaju.
Pošalješ li dah svoj, opet nastaju
i tako obnavljaš lice zemlje.

Alessandro Turchi,
Krštenje Kristovo, 1608.

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, uputimo iskrene prošnje Ocu vječnome koji nam je u svome ljubljenu Sinu darovao istinski primjer poniznosti i čistoće srca:

1. Svetim krštenjem postajemo dionici tvoje Crkve. Daj da Crkva, živeći dostojno svoga krsnog saveza, svemu svijetu očituje tvoju nebesku slavu, molimo te.
2. Poput Ivana Krstitelja, službenici tvoje Crkve krste ljude diljem svijeta. Daj da po njihovim rukama Duh Sveti obilno silazi na krštenike te ih uranja u tvoju božansku ljubav, molimo te.
3. Krista si po krštenju prozvao svojim ljubljenim Sinom. Daj da nas voda krštenja i djelovanje tvoga Duha neprestano potiču na obraćenje te učine dostojnima vječnosti, molimo te.
4. Mnogi ljudi današnjice olako shvaćaju vrijednost sakramenta krštenja. Pomozi im da neprestano rastu u vjeri i tako postanu svjesni neizmjernog milosnog dara krštenja, molimo te.
5. Okupljeni oko tvoga oltara, istinski žedamo za tvojom prisutnošću. Otvori nam srca da te možemo primiti i neprestano se napajati na izvoru tvoje ljubavi, molimo te.

Vječni Oče, usliši, molimo te, ove naše iskrene prošnje i snagom svoga Duha preobrazi ovaj svijet koji sve više luta bespućima grijeha. Nemoj od nas skrivati svoje sveto lice, već nam neprestano objavljuj put Istine da bismo njime kročili i tako postali dostojni tvoje svete blizine.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Drugo čitanje Tit 2,11-14; 3,4-7

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Titu

Ljubljeni: Pojavila se milost Božja, spasiteljica svih ljudi; odgojila nas da se odrekemo bezbožnosti i svjetovnih požuda te razumno, pravedno i pobožno živimo u sadašnjem svijetu, iščekujući blaženu nadu i pojavak slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista. On sebe daje za nas da nas otkupi od svakoga bezakonja i očisti sebi Narod izabrani koji revnuje oko dobrih djela. Ali kad se pojavila dobrotivost i čovjekoljublje Spasitelja našega, Boga, on nas spasi ne po djelima što ih u pravednosti mi učinismo, nego po svojem milosrđu: kupelji novoga rođenja i obnavljanja po Duhu Svetom koga bogato izli na nas po Isusu Kristu, Spasitelju našem, da opravdani njegovom milošću budemo, po nadi, baštinici života vječnoga.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja Usp. Lk 3,16

Dolazi jači od mene, rekao je Ivan:

On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem.

Evanđelje Lk 3,15-16.21-22

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

Narod bijaše u iščekivanju i svi se u srcu pitahu o Ivanu nije li on možda Krist. Zato im Ivan svima reče: »Ja vas, istina, vodom krstim. Ali dolazi jači od mene. Ja nisam dostojan odriješiti mu remenje na obući. On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem.« Kad se krstio sav narod, krstio se i Isus. I dok se molio, rastvori se nebo, siđe na nj Duh Sveti u tjelesnom obličju, poput goluba, a glas se s neba zaori: Ti si Sin moj, ljubljeni! U tebi mi sva milina!

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	383.3	Nakon krštenja Gospodinova ili
	ŽV str. 40	Otkupitelj svih naroda
Otpjevni psalam:	hilp.hr	Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina
Prinosna:	403	Veselje ti navješćujem
Pričesna:	392.3	Evo onoga
	401	Svim na zemlji
	810	Danas se čuje
Završna:	420.9-11	Narodi nam se

Bogosinovstvo kao model kršćanskog života

Premda je mnogo razlika po kojima se razlikuje krštenje koje je Isus primio od Ivana Krstitelja na Jordanu od krštenje koje je potom on sam ustanovio za svoje vjernike, ipak blagdan njegova krštenja koji danas slavimo nosi višestruku poruku za naš kršćanski život. Naime, kršćansko krštenje koje primamo zahvaljujući Gospodinu nalogu apostolima da idu i da krste sve ljude, snažnije je i uzvišenije u svojim učincima od Ivanova krštenja u onoj mjeri u kojoj je naš Gospodin uzvišeniji od Ivana Krstitelja koji ga je krstio. To nam danas u evanđeoskom tekstu potvrđuju riječi Ivana Krstitelja: »Ja vas, istina, vodom krstim. Ali dolazi jači od mene. Ja nisam dostojan odriješiti mu remenje na obući. On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem.« Unatoč spomenutim razlikama koje postoje između ova dva krštenja, ipak iz današnjega blagdana možemo iščitavati poruke koje se tiču našeg kršćanskog života i zadaća koje izviru iz sakramenta svetoga krštenja kojim smo se ucijepili u Kristov život.

Ispunjenje iščekivanja

Jedna bitna poveznica koja postoji između Isusovog i našeg krštenja je očekivanje koje je vezano uz ostvarenje mesijanskih nagovještaja i dolazak samoga Mesije. U prvom čitanju glede toga čitamo da prorok Izaija svjedoči da »otoci žude za njegovim naukom«, a u Evanđelju evanđelist Luka će to očekivanje izraziti riječima: »Narod bijaše u iščekivanju i svi se u srcu pitahu o Ivanu nije li on možda Krist.« Pojavak Gospodinov je doista bio ispunjenje očekivanja koja je imao narod, koji se čak pitao nije li možda Ivan Krstitelj najavljeni Pomazanik, što je on odlučno odbio. Na ovo očekivanje naroda, odgovorio je sam Ivan svjedočeći da će iza njega doći jači od njega, jednako kao što je za Isusa posvjedočio glas Očevs neba i Duh Sveti u liku golubice koja se spustila na njega. Time je Ivan posvjedočio

narodu, te upravio njegova očekivanja prema nebu, to jest pokušao je ukazati da onaj koji ima doći na svijet nije čovjek poput njega, već je daleko veći i uzvišeniji. Štoviše, jedina stvarnost dostojna naših očekivanja nisu zemaljski probitci i stremljenja, već nebeske nade i očitovanja. Upravo o takvom očekivanju je govorio prorok Izaija koji napominje da treba pripremiti put Gospodinu u pustinji, poravniti stepu Bogu našem. Ili pak govori o Slavi Gospodnjoj koju će vidjeti svako tijelo. Zato blagovjesnica sionska i jeruzalemska treba glasno vikati judejskim gradovima: »Evo Boga vašega.«

Nažalost, kao ljudi pod utjecajem svjetovnosti i svjetovnog mentaliteta, ni mi kršćani ne tražimo dovoljno dobro ni dovoljno duboko živoga Boga, te time i ne znamo dovoljno dobro što nam je dalo sveto krštenje u kojem nas je Isus krstio Duhom Svetim i ognjem. Zato je bitna sastavnica života istinski žeđati za Božjom prisutnošću u svijetu, jer bolji svijet ne mogu stvoriti ljudi samo svojim ljudskim nastojanjima, već ljudi koji svoje snage podlože Bogu, te uz njegovo vodstvo i pomoć. Upravo to je navijestao prorok Izaija, a u tom pravcu je usmjerio očekivanja svojih vjernika i Ivan Krstitelj koji je znao da Mesija nosi silu Duha Svetoga – to jest oganj kojom krsti ljude i preobražava svijet. Događaj Isusova krštenja postaje stoga ključnim događajem koji uzdiže ljudska očekivanja za pravednijim i boljim svijetom prema Bogu. Ali ne na uopćen način očekujući da Bog pravi čudesne zahvate u ljudskoj povijesti, već na vrlo konkretan način da mi ljudi podložimo sebe u velikoj poniznosti njegovoj volji, te da je iz dana u dan vršimo. Upravo to je posvjedočio Isus kada je u poniznosti došao tražiti krštenje od Ivana, te je u tome u isto vrijeme pokazao koliko je neizmerno ponizan da je bio spreman biti jedan od nas, nama u svemu jednak.

Krštenjem oblikovani

Postajući jedan od nas dao nam je do znanja da Bog ulazi u naš život i da nam treba biti najveća zadaća žarko ga iščekivati i bezrezervno ga pustiti unutra, čime se događa preobrazba unutarnjeg života, kao i preobrazba svijeta i društva snagom njegove prisutnosti u čovjeku. O tome svjedoči i sv. Pavao kada u današnjem odlomku veli da je Isus sebe dao za nas da nas otkupi od svakog bezakonja i očisti sebi narod izabrani koji revnuje oko dobrih djela. Na taj način je Isus svojom poniznošću i otkupiteljskim djelom oblikovao novoga čovjeka i novi narod koji je odbacio svjetovni i grešni način života, a usmjerio se prema životu baštinika života vječnoga. Kao baštinici života vječnoga svjesni smo da smo uzdignuti u zajedništvo s Ocem kao njegova ljubljena djeca, te i za nas vrijede riječi koje je Otac izgovorio za Isusa na Jordanu: »Ti si Sin moj, ljubljeni! U tebi mi sva milina!«. Doista, on je zato i došao da nas učini djecom Božjom i baštinicima njegova kraljevstva, te je radi toga i dao ne samo primjer poniznosti već i novo krštenje koje je toliko djelotvorno da ostvaruje tako sveti naum.

Upravo smo krštenjem oblikovani da budemo prava djeca Božja imajući za model njegovo sveto sinovstvo. On koji se u poniznosti daje krstiti, postaje model svakog krštenika koji u poniznosti i čistoći srca traži puno zajedništvo s Bogom. Štoviše, proglašen Sinom ljubljenim daje nam otkriti pravi smjer naših nastojanja i naslutiti puninu kojoj nas vodi. Naime, njegovo bogosinovstvo model je našeg sinovstva koje primamo po krštenju, te putokaz našeg djelovanja. Jer budemo li svom dušom željeli biti prava djeca Božja, Bog će preobraziti i ovaj svijet

Cima da Conegliano, *Krštenje Kristovo*, 1493.

snagom koja će strujati kroz nas. Božji Sin koji se dao krstiti u vodama Jordana, došao je uistinu zadovoljiti naše potrebe za vodom života. U njegovu krštenju nazire se dostojanstvo i očituje poziv svakog kršćanina. On kao utjelovljeni Božji Sin nazvan je ljubljenim Sinom, da svakome koji se njemu pritetelovi otkrije neizmjernost dara Božje ljubavi po kojem postajemo djeca Božja. A sebi nas pritetelovljuje svetim krštenjem kojim nas oblikuje na svoju sliku da budemo istinska djeca i otkrijemo dostojanstvo kršćanskoga poziva i dara.

Ivan Bodrožić

Otkupitelj svih naroda

Ulazna pjesma za blagdan Krštenja Gospodinova – C

Ivana Krzrnar

1. Ot - ku - pi - telj svih na - - ro - da
 2. On, či - sti svije - - ta Spa - - si - telj,
 3. Gle, sve - ti I - - van za - - dr - hta,
 4. Glas O - čev s ne - - ba svje - - do - či
 5. O, Kri - ste, Bo - - žji Ja - - ganj - če,
 6. Sva sla - va te - - bi, I - - su - se,

5
 svem svije - tu da - - nas za - - bli - sta:
 u tri - de - se - - toj go - - di - ni
 kad pri - stu - pi - mu Ne - - vi - ni
 za Si - na svo - - ga lju - - blje - nog,
 što grijeh sa svije - - ta od - - no - siš:
 ti Put si, Ži - - vot, I - - sti - na:

9
 nek pje - va - ju mu po - - hva - le
 kr - ste - njem se po - - sve - ću - je
 i gre - šni - čki krst za - - tra - ži
 na Jor - dan sna - - ga si - - la - zi
 daj da ko Bo - - žji si - - no - vi
 to O - tac s Du - - hom Pre - - sve - tim

13
 sva u - sta, sr - - ca vjer - - ni - čkal
 za Ja - nje Bo - - žje žr - - tve - no.
 da grijeh he svije - - ta o - - pe - re.
 mi - lo - sti Du - - ha Sve - - to - ga.
 u brat - stvu slo - - žno ži - - vi - mo.
 svje - do - či i ob - ja - - vlju - je.

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

CIJENA

26,00 €

Naručite novo izdanje

Božanskog časoslova za Božji puk

**isključivo na e-poštu:
narudzbe@hilp.hr**

Troškovi poštarine
nisu uračunati u cijenu.

**NOVO
IZDANJE!**

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD

Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji